

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za tuzemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Zgodovinska seja KDK v Zagrebu

(Glej stran 7.)

Slovenska duhovščina psuje KDK, a hrvatska jo blagoslavlja

Zagrebski, banjaluški in bosanski škof so hvalili Boga, ki je ohranil Radića hrvatskemu narodu — Sam papežev nuncij je čestital Radiću k rešitvi življenja pred morilčevo roko klerikalnega prijatelja — Umorjeni Pavle Radić je bil globoko veren katoličan, a ko je umiral v Narodni skupščini, mu ni hotel nuditi tolažil svete vere noben navzočih duhovnikov-klerikalnih poslancev — Hrvatski klerikalni časovis piše, da je pisanje „Slovenskega gospodarja“ lažnivo, nesramno in bedasto — Vero klerikalci samo zlorabljajo za svoje politične namene

Ko se je vračal Stepan Radić iz Beograda, ga je v vlaku posetil papežev nuncij Pelegrinetti, ki mu je čestital k rešitvi življenja izpod morilčeve srbijske roke. Papežev nuncij ga je nato tudi še posebej blagoslovil. Stepan Radić je bil ganjen in je delal papeževemu nunciju Pelegrinetti: **«Prosim Vas, sporočite Njegovi Svetosti Sv. Očetu mojo globoko vdanost in zvestobo.»** Tako je Stepan Radić manifestiral svojo globoko vernost. Ob vsej progi od Zemuna do Zagreba ga je na obeh straneh pozdravljalo z viharnimi ovacijami verno hrvatsko katoliško ljudstvo.

V Zagrebu je posetil ranjenega Radića sam zagrebski nadškof dr. Bauer, nadalje škof dr. Nijaradi in pozneje tudi banjaluški škof Garić. Vsi so mu čestitali k rešitvi življenja ter hvalili Boga, ki ga je ohranil hrvatskemu ljudstvu.

Še očitneje pa je izkazal svoje simpatije napram voditelju hrvatskega naroda in celokupne Kmetško-demokratske koalicije vrhbosanski nadškof dr. Šarić, ki je zastopniku KDK izjavil naslednje:

«Stepan Radić ni proti veri niti proti Bogu niti proti duhovnikom. On je proti ničvrednežem, proti katerim se mora biti. Stepan Radić je od Boga poslan, da v teh težkih časih vodi hrvatski narod in sama Previdnost božja mu je dodelila to nalogo. To izjavljam kot bosanski nadškof in moje mnenje naj čujejo vsi. Hrvatski narod je danes edin v vsem. Vsem je edini vodja Stepan Radić, ki edino more obračunati s cincarji.» To je izjavil nadškof dr. Šarić zlasti glede na one duhovnike, ki niso hoteli, da bi se brale maše zadušnice za umorjenima Pavlom Radićem in dr. Gjurkom Basaričkom in ki niso niti pustili zvoniti v cerkvah ob priliki pogreba...

Dočim so torej na eni strani sam papežev nuncij ter visoki katoliški cerkveni dostojanstveniki na Hrvatskem blagoslavljali Stepana Radića, obžalovali krvave žrtve hrvatskih poslancev v Narodni skupščini, pa je na drugi strani v Sloveniji politizirajoča duhovščina

uprizorila grdo in ostudno gonjo proti Hrvatom in njihovim zastopnikom, zlasti pa proti onim Slovincem, ki hočejo s Hrvati živeti skupaj v naši državi in uživati enake pravice in dolžnosti.

Ta politizirajoča duhovščina ni samo opravičevala morilca Punišo Račića ter zvrčala krivdo za njegov čin na one, ki so sami žrtvovali kri, ampak je celo odrekala maše zadušnice za pokojnima Pavlom Radićem in drjem. Gjurkom Basaričkom, čeprav je bilo splošno znano, da je bil Pavle Radić globoko veren katoliški mož, ki je vsak večer, preden je legel, pokleknil pred svojo posteljo in odmolil rožni venec.

Ko se je očitalo sedmim duhovnikom, klerikalnim poslancem, da se nihče ni zganil v Narodni skupščini, ko sta umirala na tleh Pavle Radić in dr. Gjurko Basariček, da jima ni nihče priskočil na pomoč, čeprav bi bila to njihova dolžnost spričo njihovega duhovniškega poklica, so se pričeli izgovarjati v svojih listih, da ima tudi KDK v svojih vrstah dva duhovnika, ki bi bila predvsem poklicana, nuditi umirajočima zadnja tolažila sv. vere. To so trdili kljub temu, da so prav dobro vedeli, da poslancev KDK, duhovnikov župnika Matice in dr. Kežmana, v času umora ni bilo v Narodni skupščini, dočim so bili klerikalni poslanci duhovniki po lastnem priznanju navzoči.

V zadnjem času so klerikalci po svojih listih začeli divjo gonjo in hujskanje proti Hrvatom, njihovim voditeljem in celokupni Kmetško-demokratski koaliciji. V tej divji gonji prednjači dr. Koroščevo glasilo «Slovenski gospodar», ki izhaja v Mariboru pod odgovornim uredništvom duhovnika Januša Golca. To dr. Koroščevo glasilo je v svojem hujskanju proti Hrvatom, Stepanu Radiću in ostalim voditeljem KDK šlo celo tako daleč, da je objavilo laži, ki so bile kvečno odveč celo najožjim zaveznikom dr. Korošca, hrvatskim klerikalcem, ki imajo v sedanji vladi dr. Korošca tudi svojega ministra. Da bi nahujskal «Slovenski gospodar» naše ljudstvo proti Hrvatom, proti Stepanu Radiću in KDK,

je v svoji zadnji številki 26. julija zapisal, da zahtevajo Hrvatje, naj pride Slovenija pod Hrvatsko, da naj se država razdeli na dva dela, ker bi potem Hrvati lahko na Slovence tako pritiskali, da bi kar cvillili. «Slovenski gospodar» je celo podtaknil hrvatskemu poslancu dr. Baričeviću v mariborski oblastni skupščini izjavo, da ni več daleč čas, ko bodo Slovenci navezani na Hrvate in ko se jim bo tako godilo, da bodo kar cvillili. Hinavsko vzklika: «To je torej ono bratstvo, ki ga nam prečanom v Sloveniji prinaša Zagreb!» Končno pa še grozi, da bo morala priti nad Hrvate močna roka, kakor da ne bi policija in orožniki dr. Korošca v Zagrebu ne prelili že dovolj krvi in kakor da bi že ne pokopali v Zagrebu treh žrtev, ki so padle od strelav dr. Koroščeve policije, ko je zagrebsko meščanstvo na ulicah javno demonstriralo proti krvavemu zločinu v Narodni skupščini in manifestiralo za ravnopravnost in svobodo v naši državi.

Ta pisava dr. Koroščevega glasila je zbudila, kakor rečeno, ogorčenje tudi med hrvatsko katoliško duhovščino, ki se zbira okoli klerikalnega glasila «Narodne politike» v Zagrebu. Na naslov odgovornega urednika «Slovenskega gospodarja», duhovnika Januša Golca, ugotavlja ta hrvatski klerikalni list, da je pisanje «Slovenskega gospodarja» lažnivo, nesramno in bedasto. Tako sodbo izreka o naši politizirajoči duhovščini in o slovenskih klerikalnih listih glasilo hrvatskega klerikalnega ministra Barića v sedanji dr. Koroščevi vladi! Hrvatski klerikalci se seveda boje, da bodo zaradi hujskanja slovenskih klerikalcev proti Hrvatom izgubili še svoje zadnje pristaše na Hrvatskem in zato pozivajo slovenske klerikalne liste k pameti.

Spričo klerikalne gonje proti Hrvatom in KDK ter spričo izdajalske politike dr. Korošca in njegove stranke pa naj tudi navedemo, kaj piše o tej stvari «Katolički Tjednik», ki izhaja v Sarajevu pod pokroviteljstvom bosanskega nadškofa dr. Šarića. Ta list pravi med drugim: «Dr. Korošec se je tesno združil z radikali potom blejskega pakta. Podpiral jih je potem, ko je zločinski radikal ubil Hrvata. Niti na misel mu ni prišlo, da poda demisijsko vsaj dotlej, dokler se stvar ne razčisti. Uporno vztraja na svojem položaju ter krvavo duši demonstracije, v svojem glasilu pa meče krivdo na opozicijo. Ko so Hrvatje še v agoniji od zadnjih ran, jim preti z vsemi zakonskimi sredstvi, končno pa trdi uporno in po tolikih jasnih in nedvomnih protidokazih, da je dejanje Puniše Račića osebni obračun in delo posameznika, čeprav še ni dokončana sodna preiskava. Vsakdo bo razumel, da mora taka katoliška morala izzvali ostre proteste. Ni dvoma, da bo stranka, ki jo vodi taka katoliška morala, propadla. S tako stranko obračunavajo njeni pristaši sami!»

Sedaj torej vemo, kako sodijo katoliški Hrvati in hrvatska katoliška duhovščina o naših klerikalcih, ki se zaradi osebnih koristi in trenutnih strankarskih uspehov raje družijo s srbijskimi framacioni in z muslimanskimi veleposestniki kakor da s hrvatskim

katoliškim narodom in ki besno napadajo ter blatijo ljudi, ki proglašajo za svoje najvišje načelo ravnopravnost vseh državljanov naše Jugoslavije.

Mi smo, seveda, trdno prepričani, da bodo slovenski klerikalni voditelji ostali taki, kakršni so bili doslej. Še naprej bodo govorili in lagali našemu ljudstvu, da se bore za uveljavljanje krščanskih načel v javnem življenju in tudi v politiki, obenem pa razširjali najostudnejše laži o svojih političnih nasprotnikih ter namesto vzvišenega krščanskega načela o ljubezni do bližnjega razširjali sovraštvo ter hujskali katoliške Slovence proti katoliškim Hrvatom.

Kdaj so klerikalci še kake svoje laži preklicali? «Jutro» in «Slovenski Narod» sta že ponovno ugotovila, da so poslanca Smodej in dr. Kulovec ter tajnik SLS kaplan Gabrovšek pisali in govorili neresnico, pa so ta očitek molče požrli in sploh niso nanj niti skušali odgovoriti. Kaj naj torej sodimo o ljudeh, ki se jim javno očita laž in ki take očitke mirno pojedjo?

In ti ljudje se še upajo govoriti o trveljavljenju krščanskih načel v javnem življenju? Taki ljudje jih ne bodo nikdar uveljavili, ker sami najbolj greše proti njim! Ako vpije klerikalno časopisje, da je vera v nevarnosti, je v nevarnosti samo zaradi tega, ker jo zastopajo taki ljudje v našem političnem življenju. Če vera ni v nevarnosti na Hrvaškem, kjer katoliški škofje odobravajo politiko Stepana Radića in KDK, ali naj bo potem v nevarnosti v Sloveniji zaradi naprednih poštenih Slovencev, ki se postavljajo na stran katoliških Hrvatov in ne na stran morilcev, lažnivcev in zapravljevalcev ljudskega premoženja.

Ako slovensko ljudstvo hoče, da bo res zavladalo med nami krščansko življenje, naj požene ljudi, ki vero izrabljajo samo za svoje umazane sebične namene, tja, kamor spadajo — v večno pozabljeno. Takim ljudem je treba vzeti vsak vpliv na javno življenje, da ne bodo razširjali svojega strupa nemoteno.

Kdor ima oči, naj gleda, kdor ima ušesa, naj posluša, pa bo spoznal, kje sta pravica in resnica.

Boj za enakost, ravnopravnost in svobodo

vseh državljanov, zlasti pa kmetijskega stanu, je pravičen in svet. Kdor dela drugače, je iz-

dajalec slovenskega ljudstva in ruje proti osnovnim temeljem naše države!

Važni sklepi mariborske oblastne skupščine

Od 17. do 24. julija je imela svoje zasedanje mariborska oblastna skupščina, ki je poteklo večinoma mirno in stvarno, le ena seja je bila burna. To burjo je pa izzval oblastni odbor sam s svojim bedastim sklepom, s katerim je obsodil «Jutro» in proglašil nad njim bojkot. Ker je s tem zagrešil na eni strani netaktnost, da je govoril v imenu cele oblasti, do česar nima pravice, in ker se je na drugi strani s tem sklepom pokazal kot eksponent klerikalne stranke, je združena opozicija (t. j. zastopniki Kmetško-demokratske koalicije in pa socialisti) vložila nujni predlog proti temu postopanju oblastnega odbora. Opozicija stoji na popolnoma pravilnem stališču,

da se oblastni odbor nima pravice vtikati v politična vprašanja,

zlasti pa ne v strankarsko-politična, ker je oblastni odbor po zakonu eksekutiva celotne oblastne skupščine in ne samo klerikalne večine. Opozicija je v naprej vedela, da bodo klerikalni poslanci prikimali na vse, kar bodo rekli njihovi zagrizeni voditelji, vendar je pa hotela v javni seji ožigosati početje oblastnega odbora kot netaktno in protizakonito. Svoj namen je dosegla, klerikalci so seveda besneli, a prepričani naj bodo, da bo opozicija tudi v naprej vedno postopala na enak način.

Važno je še omeniti, da se je v tem zasedanju končno ustanovil

skupni klub poslancev SDS in SKS, torej klub KDK,

kateremu stoji na čelu kot predsednik poslanec dr. Odič, podpredsednik pa je naš Lovro Petovar in tajnik Lorber iz Žalca.

V ostalih sejah je oblastna skupščina v živahnem sodelovanju poslancev KDK, po katerih predlogih se je marsikatera stvar popravila v splošno korist, sprejela nekaj važnih uredb, katere pomenijo zlasti za napredek naroda v zdravstvenem oziru in v gospodarskem pogledu veliko pridobitev.

Uredba o samoupravni zdravstveni službi

v občinah oblasti izven Maribora, Celja in Ptuja predvideva razdelitev cele oblasti v zdravstvena okrožja, koja deloma sedaj že obstoje, ki se bodo pa še izpopolnila. Za vsako zdravstveno okrožje je predviden poseben okrožni zdravnik z gotovimi, točno določenimi nalogami in na drugi strani s primernimi dohodki, kateri so se s to uredbo za okrožne zdravnike napram dosedanemu stanju znatno izboljšali. Vsako zdravstveno okrožje ima svoj poseben zdravstveni odbor, ki ima istotako točno predvidene naloge. Ista uredba predvideva tudi namestitev vsaj po ene babice za vsako zdravstveno okrožje.

Važni sta istotako

uredbi o okrajnih odborih ter o okrajnih zastopih,

To pa zlasti iz razloga, ker še vedno nismo prišli do popolne izvedbe samouprav, predvidenih v ustavi in še danes nimamo sreskih samouprav. Ker so raditega zlasti v onih okrajih mariborske oblasti, kjer niso poznali uredbe okrajnih zastopov, propadale ceste, ki niso ne oblastne in ne občinske, in ker so zaostajali tudi vsi drugi važni gospodarski posli, je bilo treba za te okraje (Koroško, Prekmurje in Medjimurje) predvideti vsaj začasno posebne samoupravne korporacije za posamezne sodne okraje. To se je sedaj zgodilo s sprejetjem uredbe o okrajnih cestnih odborih, ki se bodo ustanovili z nalogami okrajnih zastopov. Te okrajne cestne odbore bodo izvolili občinski odbori dotičnega okraja, in sicer na ta način, da bodo morale vse občine na gotov dan sklicati seje občinskih odborov, ki bodo volitve izvršili. Na vsakih 2000 prebivalcev se bo volil po en odbornik za okrajni cestni odbor. V občinah, kjer bi bili event. občinski odbori razpuščeni, bodo volili člani starega razpuščenega občinskega odbora. Za volitve se lahko postavi bodisi skupna, kompromisna kandidatna lista, bodisi tudi več kandidatskih list. Okrajni cestni odbor voli po konstituiranju iz sebe poseben upravni odbor, ki se-

Stric Janez v vojni

(Po Pierre Villetardu priredil B.)

(Dalje.)

6. Prvi tedni črnovojnika.

Tri dni pozneje je bil stric Janez že v Ptuju. Njegova kompanija je bila nastanjena izven mesta v prijazni vasi Budini in Janez si je uredil svoje vojaško življenje tako dobro, kot se je dalo. Bil je pa še vedno v svojih civilnih hlačah. Ko ga je prvi dan opazil poročnik, ga je poklical, rekoč:

— Kaj, še vedno niste preoblečeni? To vendar ne gre.

— Gospod poročnik, se je oproščal Janez, zaman so iskali v ljubljanskem skladišču, pa tudi tukaj pri polku v Ptuju, hlače, ki bi se mi prilegale, pa jih ni in ni.

Poročnik je zmignil z ramami:

— Meni je vseeno. Zaradi mene lahko ostanete v teh hlačah, samo gorjé, če vas zapazi stotnik.

Tako je bila hlačna zadeva s kompanijskim komandantom urejena.

Ko je zvečer stric Janez sedel z nekaterimi tovariši v gostilni in jim pravil zgodbo svojih hlač, so se pristrčno smejali. Eden izmed njih pa je dejal:

— V naši kompaniji imamo enoletnega prostovoljca. Visokošolec je iz Novega mesta in zelo duhovit možak. Ko je prišel prvi dan v Ptuj h kompaniji in so ga preoblekli, je zmanjkalo čepic. Dobil je vso obleko in perilo, čepice pa ne. In veste, kaj je napravil

hudomušnež, ki se norčuje iz vsega? Šel je, oblečen v uniformo, s slamnikom na glavi zvečer na promenado v mestni park, se odkrival pred oficirji in jih vljudno pozdravljal, snemajoč slannik:

— Dober dan, gospod poročnik... Klanjam se, gospod polkovnik, in tako dalje.

Oficirji niso vedeli, pri čem da so, ali je možak znorel, ali kaj. Niso odgovarjali na njegove pozdrave. Slednjič je pa srečal našega stotnika, ki se je zadril nanj:

— Kaj pomeni ta maškerada?

— Javljam pokorno, gospod stotnik, da mi niso dali čepice, ker ni nobene več v zalogi. Ker je pa vojaku prepovedano hoditi razoglavemu, sem prisiljen nositi slannik, dokler ne dospe v skladišče nova pošiljatev čepic.

— Marš domu! Tri dni zapora!

Tako se je končal dogodek s slamnikom.

— Ta je pa lepa, je dejal stric Janez. Torej lahko pričakujem tudi tri dni zapora, če me zasači stotnik v civilnih hlačah.

— Vse je mogoče.

— Potem mi ne preostane drugega, kot da si dam takoj jutri pri krojaču delat hlače po meri.

— To bi bilo vsekakor najbolj pametno, kajti večno vendar ne moreš hoditi kot vojak v civilnih hlačah okoli.

— O tistem novomeškem študentu vem pa še eno, se je oglašil tretji. Fant je brihtne glave in tako zabaven, da ga ima rada vsa kompanija. Enkrat je imel nočno službo v pisarni. Ne vem kako, da so ga ob šestih zju-

traj, kot je to po pravilu, pozabili izmenjati. Postal je, naravno, silno slabe volje. Ob osmih je prišel nadporočnik v pisarno in ga vprašal, če je kaj novega. Enoletni prostovoljec mu ni odgovoril. Nadporočnik je ponovil vprašanje, a zopet ni dobil odgovora. Razjezil se je in zadril:

— Ali ste gluhi, ali kaj?

— Gospod nadporočnik, imam navado, da preden nisem zajutrkoval, ne govorim!

Za te junaške besede je dobil tudi tri dni zapora.

Vsa družba se je smejala, toda stricu Janezu je kar vroče prihajalo, če je pomislil na sitnega stotnika in svoje civilne hlače.

Ta stotnik, ki se ga je zaradi njegove sitnosti vse balo, je bil pred vojno že upokojen. Toda, ko se je začela vojna, so ga na njegovo prošnjo spet sprejeli v aktivno službo. Edina njegova skrb je bila, paziti, da se do pičice natančno izpolnjujejo vse vojaške odredbe. Bil je droben možič in vedno jahal na črni kobilici, ki je slišala na ime «gospodična Fatma». Pokazal se je na njej vedno tam, koder ga je bilo najmanj treba. Ravnal se je po načelu, da igra v vsaki vojni «presenečenje» vedno glavno vlogo. Možak je bil oborožen z jahalno palčico in monokljem, skozi katerega je mrko zrl v svet.

Naslednje jutro je šel stric Janez s peščico tovarišev in vojaškim vozom v Ptuj, «fasat» za kompanijo «komis». Ko so se z natovorjenim vozom vračali v Budino nazaj, je nenkrat stala pred njimi črna kobilica s stotnikom.

stoji iz predsednika ter dveh do pet izvoljenih članov in ki vodi vse tekoče posle. Prve volitve okrajnih cestnih odborov se morajo izvršiti čimprej.

V zvezi s tem je oblastna skupščina tudi spremenila določila zakona o volitvah okrajnih zastopov

ter je ta določila prilagodila gori omenjeni uredbi o okrajnih cestnih odborih. Okrajni zastopi so se izkazali kot izredno dober instrument ljudske samouprave. Ker pa že ves čas po prevratu ni bilo rednih volitev, pač pa so se z vsakokratnimi spremembami režima spreminjali tudi gerenti in sosveti v okrajnih zastopih, kar je bilo na veliko škodo smotrenega gospodarskega dela, je bilo nujno potrebno, da se to končno uredi. Sedaj je s posebno uredbo, katero je sklenila oblastna skupščina, določeno, da se bodo volitve v okrajne zastope izvršile najkasneje do meseca novembra v vseh okrajnih zastopih mariborske oblasti, in sicer na isti način, kakor smo to opisali zgoraj pri uredbi o okrajnih cestnih odborih, t. j. potom občinskih odborov. Tudi okrajni zastopi bodo volili iz sebe upravne odbore. Število članov okrajnega zastopa se bode istotako določilo na ta način, da se bode na vsakih 2000 prebivalcev volil po en odbornik. Važno je, da je opozicija izvojevala pristanek večine na to, da se bodo upravni odbori iz okrajnih cestnih odborov in iz okrajnih zastopov volili po proporciju, tako da bo vedno tudi manjšina imela svoje zastopstvo v upravnih odborih.

Nadaljnja važna uredba je

viničarski red.

V mariborski oblasti je vinogradništvo silno razvito in imamo tu krog 50.000 viničarskih družin. Viničarji pa so že leta in leta sem zaman čakali na to, da bi se njihovo razmerje do gospodarjev zakonitim putem uredilo. Tudi vinogradniki sami so si takšne zakonite ureditve želeli. Že ponovno je tekom zadnjih let prišlo do konferenc in anket, enkrat je bil že tudi spoznamno izdelan viničarski red, ki je pa obležal v ministrskih arhivih. Zadevo je končno vzel v roke posebni, že v prejšnjem zasedanju oblastne skupščine izvoljeni viničarski odsek. Posrečilo se je pri obojestranski uvidevnosti sestaviti nov viničarski red, ki — kakor se je dobro izrazil

poslanec Petovar — «daje nemu, ne da bi uničil drugega.» Uredbo objavljamo v celoti na drugem mestu, zato ne bomo tu o njej podrobneje pisali.

Niž manj važna je

uredba o kmetijsko-pospeševalni službi

v oblasti, ki predvideva: ustanovi se poseben «Oblastni kmetijski urad.» Za glavne panoge kmetijstva, za živinorejo, za poljedelstvo in hmeljarstvo, za sadjarstvo, za vinogradništvo in kletarstvo se mesto dosedanjih okrajnih ekonomov nastavijo posebni strokovni nadzorniki, ki morajo imeti višje šole, njim pa se pričelijo potovalni nameščenci in inštruktorji. Vsi ti bodo imeli kot glavno svojo nalogo zlasti praktično poučevanje ljudstva. Pritegnili se bodo k temu delu tudi razni priznani praktični strokovnjaki.

Sprejeta je bila dalje

uredba o ustanovitvi oblastnega živinorejskega sklada,

ki se bo nabiral na ta način, da bo moral vsakdo pri nabavi živinskega potnega lista na občini plačati: pri ptičnih listih za drobnico po 1 Din, za živino do 2 leti 2 Din, za živino nad 2 leti po 3 Din. Vsi ti zneski se bodo stekali v oblastni živinorejski sklad, ki se mora najprej nabrati do višine 1 milijona Din, šele potem bo oblastna skupščina sklepala o njegovi uporabi. Velik del poslancev je za to, da bi se ustanovila s pomočjo tega sklada posebna oblastna zavarovalnica za živino. Pripomniti je, da pri velikem županu že obstoja tak sklad od lanskega leta in je menda nabranih že okrog 300.000 Din. Ta sklad prevzame oblastna samouprava, čim stopi gornja uredba v veljavo.

Važna je še

uredba o ustanovitvi oblastne hranilnice za mariborsko oblast.

Pri ogromnem denarnem poslovanju, ki se je že dosedaj razvil in ki se bo še v bodoče bolj razvijal, je nujno potrebno, da ima oblastna samouprava svoj posebni denarni zavod. Oblastni odbor je v to svrhu že skoro dokončal pogajanja z Južnoštajersko hranilnico v Celju, katero bo prevzel in jo pretvoril v Oblastno hranilnico s sedežem v Mariboru in začasno s podružnico v Celju. Ta Oblastna hranilnica bo

imela nalogo, dajati posojila oblastim, okrajnim zastopom, občinam, cestnim odborom itd., dalje tudi melioracijska posojila posameznikom, posojila železnicam nižje vrste, hipotekarna in menična posojila itd. Jamstvo nosi mariborska oblast. Zavod bo vodil posebni upravni odbor pod nadzorstvom oblastne skupščine in pod neposredno kontrolo oblastnega odbora. Upravni odbor, ki so sestajal iz 5 do 9 članov, bo volila vsaka 4 leta oblastna skupščina po čistem proporciju. Tudi tukaj je poudariti, da je večina po stvarnih argumentih opozicije končno pristala na proporc.

Predložene so bile še tudi razne druge uredbe, zlasti

uredba o regulaciji Savinje in pritokov v območju Celja in okolice, dalje uredba o ustanovitvi skupnega izseljeniškega urada za ljubljansko in mariborsko oblast, uredba o zaščiti dece in mladine v mariborski oblasti,

in druge, ki so se pa morale radi pomanjkanja vseh potrebnih podatkov odložiti na prihodnje zasedanje. Pač pa se je oblastnemu odboru naročilo, da mu mora služiti predložena uredba o regulaciji Savinje kot smernica, po kateri naj z že razpoložljivimi sredstvi (od države 400.000, od celjske mestne občine 1.500.000 Din, in nekaj ostankov iz oblastnega proračuna) nemudoma prične z regulacijo Savinje od prvega železniškega mostu do Grenadirjeve brvi v Celju.

Končno je potrebno še pripomniti, da je oblastna skupščina soglasno odobrila

predloge za pomoč Prekmurju,

t. j. onim 23 občinam, kjer je meseca junija toča pobila in napravila za 25 milijonov Din škode. Sklenilo se je, da se omogočijo vsem onim kmetovalcem, ki nimajo na razpolago sredstev za nabavo semenja in živeža, dobava cenenih kreditov po 6%, ki bi jih odplačali v 5 letih. Tudi se uvedejo posebne akcije v ostalih občinah Prekmurja in pa na Murskem polju za dobavo kolikor mogoče velikih množin brezplačnega semenja in pa živil.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

— Halt!!

Četa se je ustavila. Stotnik pa je s svojo palčico pakazal na Janeza in zagrmel:

— Kaj, hudiča, ali smo v predpustu?

— Gospod stotnik...

— Ne rabim nobene razlage. Te maške-rade mora biti še danes konec, ali ste razumeli? Zaenkrat si pa takoj zapnite svoj plašč.

Stric Janez je še nekaj hotel odgovoriti, toda stotnik je že odjahal. Janez si je zapel plašč in žalostno, s povešeno glavo korakal za vozom, kot bi šel za pogrebom dragega sorodnika.

Kompanijski krojač, h kateremu se je podal po kosilu, se mu je smejal v obraz, ko mu je dejal, da bi si rad dal delati hlače po meri: — Ali ne veste, da že dva meseca nikjer ni več dobili niti enega metra blaga!

Položaj je postajal zaradi teh preklicanih hlač, ali bolje rečeno zaradi rejnega Janezovega trebuha, naravnost obupen. Toda k sreči je debel gorenjski črnovojnik, ki je bil superarbitraran, naslednje dni odhajal domov in kompanijski skladiščnik je Janezu dal njegove hlače. Bile so mu za ped predolge, toda glavno je bilo, da si jih je mogel zapeti preko trebuščka. Krojač mu jih je v eni uri skrajšal in tako si je Janez slednjič vendarle oddahnil. Sedaj se ni več bal srečanja z «gospodično Fatmo» in sitnim stotnikom.

Vojaško življenje Janezu ni prav nič pri-jalo, čeprav mu ni bilo nič hudega. Zjutraj je, s staro Werndlovo puško na rami korakal ven na polje, kjer so se vadili. Janez je ljubil

te «sprehode» po rosi travi v jutranjem solncu. Kompanijski poveljnik je bil poštena duša in pustil je črnovojnikom toliko svobode, kolikor je bilo pod strogimi vojaškimi postavami le mogoče. Šele pozneje je Janez zvedel, da je bil njegov poročnik navdušen Jugosloven. Mesec poneje je na ruski fronti šel k Rusom in vstopil v polk jugoslovenskih prostovoljcev.

Poleg Janeza je vedno korakal korporal Tonejc, s katerim sta postala dobra prijatelja. Bil je obrtnik, doma severno od Maribora, s skrajne slovenske jezikovne meje. Janez je kmalu spoznal, da bije pod avstrijsko vojaško suknjo tega moža navdušeno jugoslovensko srce in tako se je njiju prijateljstvo le še bolj utrdilo. Seveda, o politiki sta se pogovarjala samo, če sta bila sama.

Poročnik, ki je kompanijo vodil na jutranje vežbe, je imel samo eno skrb: da jo vodi tako, da jih stotnik na črni kobilici ne bi mogel najti. Četrť ure so korakali po glavni cesti, potem so jo pa zavili na polje, mimo gričev in vasi v kak gozd. Na polju so tu in tam malo eksercirali, bolj na videz kot zares, potem so se pa skrili v gozdu. Izpostavili so čisto po vojaško straže, ki so imele povelje, da naj takoj javijo, če se bliža «sovražnik». Pri tej besedi je vsakdo vedel, da to pomeni preklicano črno kobilico. V gozdu so črnovojniki odložili puške, sedli po tleh, začeli pušiti in se pritaeno pogovarjati. Nekateri so celo pisali pisma in karte. Proti poldnevu so se vračali, včasih kako zapeli in bili kolikor toliko dobre volje. Janez se je sednjič navadil tega

življenja: ni mislil, kaj bo jutri ali pojutrišnjem ali celo pozneje; živel je kot vsi drugi, samo od jutra do večera. Da ni imel prijatelja Tonejca, bi mu morda bilo hudo po domu, tako pa je svojo vojaščino čisto zadovoljno prenašal.

Opoldne je jedel z vsemi drugimi menažo, ki je bila v tistem času še obilna in tečna. Zvečer pa je šel s Tonejcem in nekaterimi drugimi tovariši večerjat v gostilno «k Zamorcju». Pri golažu ali kranjskih klobasah in rujnem štajerskem vincu so se menili o vojski, o domu — in o ženskah pa seveda še največ. Ostajali niso nikoli pozno v noč, saj je bilo treba vsako jutro zgođaj vstati.

Zaradi svoje bodočnosti si Janez ni delal prevelikih skrbi. Vedel je sicer, da to lenarjenje pri kompaniji ne more trajati večno, toda nekaj mu je reklo, da na fronto nikoli ne bo prišel in zato je bil miren.

Fronte se ni bal, pač pa sta mu dva človeka grenila življenje: prvi je bil stotnik s svojo črno kobilico, drugi pa kompanijski kolesar, korporal Majcea, ki je nosil pošto in vsak dan vedel naineverjetnejše novice. Plašil je uboge črnovojnike z različnimi poročili. Enkrat jim je dejal:

— Italijani so prebili fronto pri Gorici in so bili danes zjutraj že v Logatcu. Jutri bo padla Ljubljana.

Pretekel je pa dan za dnem in o napredovanju polentarjev ni nihče nič vedel. Bila je raca, nastala v bujni Majcenovi domišljiji.

Drugič je pridirkal s svojim kolesom ves zasopel in pravil:

Povsod ogorčenje proti izdajalski politiki SLS

V nedeljo sta se vršila v Domžalah (dopolodne) in v Litiji (popoldne) zbora zaupnikov KDK za kamniški, odnosno litijski okraj. V Domžalah sta poročala poslanca dr. Žerjav in Pucelj, v Litiji pa poslanca dr. Kramer in Pucelj. Tudi ta dva zbora sta bila pravi manifestaciji borbenosti naprednih vrst in njihovega neomajnega zaupanja v politiko KDK. V Domžalah se je zbralo nad 200 zaupnikov, v Litiji pa okrog 300 iz vseh občin okraja, ki so z velikim zanimanjem in splošnim odobravanjem sprejeli poročila poslancev. Na obeh zborih je ponovno prekipelo ogorčenje zborovalcev proti izdajalski politiki SLS, ki pomirja sramoto za ves slovenski narod. Z navdušenjem so bile sprejete resolucije in pozdravne brzojavke Radiću in Pribičeviću.

V Litiji je okrog 200 zaupnikov spremlilo poslanca Pucelja in dr. Kramerja na kolodvor ter jima prirejalo ob odhodu vlaka prisrčne ovacije.

Soglasno sprejete resolucije pravijo:

Zaupniki KDK se predvsem z žalostjo in ogorčenjem spominjajo nepozabnih naših zastopnikov Pavla Radića in Gjura Basarička, ki sta padla 20. junija na braniku naših pravic.

Izrekajo popolno zaupanje KDK, zlasti pa obema predsednikoma Stepanu Radiću in Svetozarju Pribičeviću, ki ju iskreno pozdravljajo.

Zbor zaupnikov KDK v tem težkem in zgodovinskem trenutku pred vso javnostjo obsoja nečuvno provokacijo hrvaškega naroda in vseh v KDK zastopanih Srbov, Hrvatov in Slovencev, storjeno s tem, da se obnavlja pod drugo firmo nesrečni režim g. Vukičevića, ki je moralni krivec grozljivih dogodkov 20. junija. S tem je KDK razrešena odgovornosti za posledice.

Zlasti pa pred zgodovino pribijamo strašno odgovornost dr. Korošca in SLS, ki sta prevzela vodstvo borbe proti celokupnemu Hrvatstvu.

Slovesno protestiramo proti temu, da si dr. Korošec lasti pravico, da nastona v

imenu celokupnega slovenskega naroda. V to ga ne upravičuje niti število njegovih volilcev, najmanj pa ga je naše ljudstvo pooblastilo, da seje razdor med Slovence in Hrvate, ki že trinajst stoletij živijo v bratski slogi od Prekmurja do Kvarnera in ki hočemo tako živeti tudi naprej.

Protestiramo proti temu, da SLS lažljivo tolmači razpoloženje Slovencev, tako da hoče z moralno in politično silo Slovencev podaljšati koruptni hegemonistični režim in zanj izvršiti krvniško službo.

Madež, ki pada po krivdi SLS na Slovenstvo, bomo izbrisali s tem, do bodo Slovenci ob volitvah, ki jih odločno zahtevamo, poklonili svoje zaupanje KDK v prepričanju, da bo le ona mogla izvojevati enakopravnost in bratsko sožitje Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Politični pregled

Kakor smo že v zadnji «Domovini» na kratko poročali, je dobil po neuspehi akciji generala Hadžića mandat za sestavo vlade bivši notranji minister dr. Korošec. Sprva se ni točno vedelo, kakšen je Koroščevo mandat, kmalu pa se je pokazalo, da

gre le za obnovo prejšnjega režima,

ki ima na vesti v Narodni skupščini izvršen umor in na beograjskih ter zagrebskih ulicah prelito kri. Hegemonisti so se dobro zavedali, do mora obnova okrvavljenega režima razburiti vso pošteno javnost, zlasti pa vse prečane, ki se niso prodali za skledo leče iz osebnih ali strankarskih koristi velikosrbskim hegemonistom kakor dr. Koroščevo stranka. Predvsem pa so videli, da mora to še bolj poglobiti prepad, ki je nastal po umoru v Narodni skupščini med Srbijanci in Hrvatimi. V prepričanju, da lahko tako početje rodi težke posledice za vso državo, ni hotel noben Srbijanec, noben radikal ali demokrat stopiti na čelo take vlade, temveč

so si izposodili pri klerikalcih dr. Korošca,

da bi se mogli pozneje izgovarjati, češ, kaj pa hočete, saj je vodil vlado, ki je to zagrešila, vaš človek, prečan, slovenski duhovnik.

Dr. Korošec, tisti dr. Korošec, ki je sedem let kričal o slovenski avtonomiji, se je sedaj popolnoma izročil velesrbom in se postavil na čelo poslabšanega okrvavljenega Vukičevićevega režima.

Sestavil je enako vlado kakor je bila poprej, le nekatere ministre so zamenjal.

Že sestavljanje te vlade je pokazalo, da sedanjim krmilarjem ne gre za koristi države ali naroda, temveč predvsem le za njihove osebne koristi. Četudi se v vladi prav za prav ni nič spremenilo, je potreboval dr. Korošec štiri dni, preden je mogel sestaviti vlado. Vršila se je namreč ljuta borba za ministrske stolčke. Vsaka stranka je imela kup kandidatov, vsaka je hotela imeti več stolčkov. Nazadnje je že izgledalo, da se bodo medsebojno stekli in da dr. Korošec ne bo mogel sestaviti vlade. Šele, ko jim je zagrozil, da bo vrnil mandat, na kar bi morda prišla za velesrbske hegemoniste zelo neugodna vlada, so se na hitro roko pobotali in

dr. Korošec je v petek opoldne rešel kraju v podpis ukaz o imenovanju nove vlade.

V Koroščevo vlado so radikalni, s katerimi je zvezan dr. Korošec, nadalje Davidovičevi srbijanski demokrati in muslimani.

«Slovenec», «Domoljub» in «Slovenski gospodar» so svoječasno toliko kričali proti «krivovernim» pravoslavim Srbom in bosanskim Turkom, sedaj pa seveda molče, ko sedi dr. Korošec v vladi poleg «poganskih» Turkov in «krivovernih» pravoslavim Srbom.

Najhujša pa je predla dr. Korošču pri sestavljanju vlade zaradi Hrvatov. Pravi predstavniki Hrvatov seveda niso hoteli imeti z dr. Koroščem, ki nosi kot bivši notranji minister največjo odgovornost za kri, ki so jo prelivali policaji na njegovo povelje v Beogradu, Zagrebu in drugod, nobenega opravka. Ko je

— Čul sem govoriti stotnika s polkovnikom. Kader našega polka se prihodnji teden preseli v neko vas pri Beljaku, tik za laško fronto, kamor padajo vsak dan granate.

Tudi ta je bila bosa.

Enkrat je pravil, da je videl v pisarni polkovnika seznan vseh onih, ki morajo odriniti na fronto že prihodnji teden. Imena Majcen, Janez Tršan in Tonejc so bila med njimi. Preteklo pa je štirinajst dni in na fronto niso poslali nikogar.

7. Stražnica št. 276.

Tenak, a gost pomladanski dež pada. Vsa pokrajina se blešči v mokroti. Dež udarja na sivo cesto, na cvetoče jablane in hruške, na zelene travnike.

Mimo vasi, zavite v vlažno soparo, vodi Južna železnica v velikem polkrogu in nato preko reke po dolgem mostu. Pod mostom se sprehaja črnovojnik, zaviti v sivomoder plašč, z dolgo puško na rami.

Stric Janez je, ki je bil s štirimi njegove kompanije komandiran, da straži železnico in most. Pred štirinajstim dnevi so zapustili Ptuj, ki so se ga bili že navadili in nastopili so novo službo.

— Prokleta vreme! se je jezil Janez. Toda stopil se ne bom, saj nisem iz sladkorja!

Počasi hodi po nasipu navzgor in nadaljuje svoj sprehod po progi. Če začuje kak vlak, stopi daleč v stran in ga gleda. To je edina njegova zabava na straži. Nato se nasloni na brzojavni drog in začne zehati kot za stavo.

— Hej, Janez, sem že tu! se začuje glas od mosta.

Bil je kompanijski kolesar Majcen, ki ga je prišel izmenjati.

— Je kaj novega?

— Nič.

Počasnih korakov je odšel.

Stražnica št. 276., v kateri je bila nastanjena železniška straža štirih mož pod poveljstvom narednika Tonejca, je bila veliki, napol zidan skedenj na koncu vasi ob železniškem prehodu čez cesto. Spadal je k sosednji kmetiji. Okoli so stale cvetoče jablane, tako da je kljub dežju izgledal ta kotiček za železniškim nasipom čisto velikonočno-praznično. Okoli skednja je kar mrgolelo domačih živali. Velik petelin je vodil okoli cel kup kokoši in na bližnjem potočku so plavale gosi in race. Na močvirnem travniku sta letela okoli dva mlada prešička in po daljnjih nižavah je goveja živina mulila svežo travo.

Pri prihodu je stric Janez takoj spoznal, da je to bogata kmetija. Kmetica je bila mlada in lepa. Imela je roznata lica kot jablanino cvetje in smejala se je veselo, kot bi stresala lešnike. Mož ji je bil prvi mesec vojske ujet v Rusiji in črnovojnikom je pravila svojo nesrečo:

— Poročila sva se 12. junija, ravno en mesec prej, preden sem dopolnila devetnajsto leto... Rada sva se imela... no, potem je pa tako prišlo. Jokala sem tako, da sem mislila, da bom oslepela... Če bi bili videli... Kot da bi bilo deževalo na moje blazine.

Sedaj pa mlada kmetica ni več jokala, nasprotno, smejala se je — ne da bi bila pozabila na svojega moža — toda bila je mlada, tako mlada...

Ko so prišli črnovojniki, je zapoveda'a kravji dekli, da postelje v skedenj svežo slamo in smejala se je na glas:

— Ta je pa lepa! Kar štirje moški v moji hiši!

Zmenili so se, da jim bo gospodinja kuhala, saj je kuhala za vso veliko družino. Dala jim je celó mize in stole v skedenj, tako da so lahko sami zase jedli. Dekla jim je prišla opoldne in zvečer polne lonce iz kuhinje v skedenj in po kosilu je navadno gospodinja prihajala za pol ure k njim, da vidi, kako se kaj imajo. Veselo so se pogovarjali in iskreno se je smejala vsem neumnostim, katere so ji pravili.

— Strašna novica, fantje!

— Kaj pa je, Majcen, za božjo voljo?

S tem preklicanim Majcenom človek res ni imel mirne ure. Vedno je strašil svoje tovariše z vznemirljivimi novicami.

— Baie so italijanski špijoni razstrelili viadukt pri Borovnici.

— Pri Borovnici? Nemogoče!

— Prišli so v avtomobilu, položili bombo in ustrelili oba črnovojnika, ki sta stražila viadukt. Uboga možaka, družinska očeta, ni sta imela časa, da bi se branila.

(Dalje prihodnjič.)

dr. Korošec povabil Pribičevića na razgovor, mu je

Pribičević odgovoril, da se z njim sploh nima kaj razgovarjati, ker noče imeti z ljudmi okrvavljenega režima nikakih, pa prav nikakih stikov.

Da bi pa vendarle spravil v vlado kakega zastopnika Hrvatov, je pregovoril edinega hrvatskega klerikalnega poslanca Stefana Barića, da je stopil v vlado kot minister za socialno politiko. Kakšen «predstavnik» Hrvatov je Barić, priča dejstvo, da ga je njegova lastna stranka pozvala, naj takoj prekine vse zveze z dr. Korošcem in se pridruži KDK, sicer ga sploh več ne smatra za svojega, ampak za velikosrbskega prodanca. Ta «hrvatski» predstavnik v vladi je Hrvat le še bolj razburil. Drugi «predstavnik» Hrvatov je minister dr. Angjelinović, Davidovičev demokrat. Sam je izjavil nekemu svojemu znancu, da je stopil v vlado le zato, ker ve, da ga njegovi volilci ne bodo nikdar več izvolili za poslanca in je zato vseeno, ali si nakopije eno zamereno več ali manj, samo da je enkrat minister. Hrvat si mu tudi izkazali svoje «priznanje». Ko je prišel v ponedeljek v Zagreb, so ga na kolodvoru obmetali z gnillimi jajci...

Razume se, da je

obnova okrvavljenega Vukičevićevega režima v poslabšani Koroščevi izdaji izzvala po vsej državi pri roštenih ljudeh nepopisno ogorčenje.

Klerikalci sicer po svojih listih trobijo svojim vernim ovčicam, da ves svet govori z velikanskim spoštovanjem o slovenskem ministrskem predsedniku. Koliko je na tem resnice, kaže že samo dejstvo, da ga je obsodil celo katoliški škof v Sarajevu. Njegovo vlado odobravajo samo velesrbski hegemonisti, ki hočejo še nadalje živeti na račun prečanov, jih še nadalje izmoggavati z davki, vsa poštena javnost pa vidi le izdajstvo, ki ga je započel dr. Korošec nad svojimi volilci, ko je npreprečil, da bi prišla na krmilo vlada, ki bi končno uvedla v državi red, zakonitost in enakopravnost.

Toda velesrbski hegemonisti so šli še dalje. Sklicali so za 1. avgust sejo okrvavljene Narodne skupščine, da nadaljujejo z delom tam, kjer so ga prekinili strelji Puniše Račića.

Brez sodelovanja zastopnikov prečanskega naroda hoče Koroščeva vlada delati zakone in sprejeti celo nettumske konvencije.

ki prinašajo ogromno škodo vsem prečanskim pokrajinam, zlasti tudi Sloveniji. Korošču še ni dovolj, da že s samo svojo vlado izziva prečanske pokrajine. Zdi se, da hoče povzročiti še večje razburjenje, da bi mogli hegemonisti še z večjim nasiljem nastopiti proti odporu prečanov in jih popolnoma zadaviti.

KDK, zavedajoč se, da ima za seboj ne le vso pošteno prečansko javnost, temveč tudi večino Srbov, ki jim nasilje beograjske čaršije pod vodstvom slovenskega katoliškega duhovnika prav tako ne ugaja, gre svojo pot

v borbi za prave koristi države in naroda, v borbi za resnično bratstvo in enakopravnost.

Ker so tako rekoč z revolverji izgnali iz Narodne skupščine prečanske poslance, jim z grožnjami, da jih ubijejo, onemogočili nadaljnje bivanje v Beogradu, je

vodstvo KDK sklicalo za sredo 1. avgusta sejo poslanskega kluba v bivši hrvatski sabor v Zagrebu.

da tam sklepa o svojih nadaljnjih korakih.

Ne samo vsa Jugoslavija, temveč tudi inozemska javnost se zaveda, da pomeni ta seja, vršča se istočasno s sejo okrvavljene Narodne skupščine v Beogradu, zgodovinski dogodek, mejnik v razvoju naše notranje politike. Tega pa se zlasti zavedajo tudi v Beogradu in zato z naraščajočim razburjenjem čakajo na sklepe v Zagrebu. Zagreb je pa tudi na zunaj pokazal, da se zaveda važnosti te seje. Meščanstvo je iz lastne pobude organiziralo poslancem KDK svečan sprejem. Vse mesto je v zastavah in cvetju.

Prvoavgustovska seja KDK v hrvatskem saboru, kjer je bilo leta 1918. proklamirano

uedinjenje, otvarja novo dobo naše državne samostojnosti.

Če bodo v Beogradu spoznali vsaj še v zadnjem hipu, kam vodi njihova izzivalna politika, bo mogoče še marsikako storjeno napako popraviti.

KDK in njeni pristaši pa se v polni meri zavedajo resnosti položaja in bodo zato znali sprejete sklepe tudi izvajati dosledno, disciplinirano in vztrajno, kakor se spodobi za kulturni narod, ki se bori za lepšo in srečnejšo bodočnost.

KDK ni hotela te borbe v desetem letu osvobojenja in uedinjenja. Toda, ko ji je bila po tolikem samozatajevanju, po tolikih izvestih in krvavih žrtvah vsiljena, jo bo znala izvesti tudi do konca, dokler ne bodo na vsej črti zmagala načela, za katera se bori: enakost, ravnopravnost, svoboda in pravo bratstvo.

DOPISI

VIČ PRI LJUBLJANI. Iz naše občine se malokdaj kaj sliši. Gradašnica in Glinca se regulirata že dalje časa in delo zelo lepo napreduje. Zgradili se bodo, oziroma so zgrajeni trije mostovi. Most pri Vojnoviču je na žalost preozek, tako da se dva voza ne moreta umakniti drug drugemu. Poplave, ki jih je bila naša občina deležna vsako leto, letos ne more biti, ker je struga Gradašnice in Glince dovolj globoka. — V nedeljo 5. avgusta bo priredila Narodnostrokovna zveza Vič na strlišču pod Rožnikom svojo letno prireditve, ki bo nadkriljevala vse dosedanje prireditve. Zato pričakujemo zelo številen obisk.

JEŽICA. V nedeljo bomo otvorili Sokolski dom! One sokolse rodbine in one napredne hiše, ki so že tolikokrat pomagale Sokolu, bratsko vabimo k otvoritvi. Pa tudi vse druge občane želimo 5. avgusta videti med nami! Člani Sokola raznašajo ta teden vabila in zapisujejo dobitke. Dobitki naj se pripravijo do sobote zvečer. Kdor bi bil morda prezrt, naj nam ob tej obliči posla oprostí in prinese dobitke sam k šolskemu upravitelju br. Germeku!

Ivan Albreht:

Greh krvi

(Dalje.)

«Mati,» sem jecjal, «mati,»

Ona me je gledala tuje in sovražno, pa spet proseče, kakor da mi hoče razodeti nedoumno skrivnost. Bila so to trenutja, polna nepopisne trpkosti, kakršne ne bi privoščil nikomur v življenju. Prosil sem in prosil, naj mi za božjo voljo pove, naj mi razodene pomen njenih tako trpko očitajočih besedi, toda ona je ostala nema kakor kip. Tu in tam se je streslo njeno telo v krčevitem joku, potem je bila spet kakor led. Hladna in bleda je strmela zdaj vame, zdaj nekam v daljo. Zdelo se mi je, da se hoče otresti nečesa groznega, potem pa spet, da me hoče le omehčati, da hoče zatreči v meni vse ostalo, dokler ne bi ostal živ samo sin, njen sin, ki bi se žrtvoval njenemu hrepenenju po božanstvu.

«S čim sem zaslužil tak očitek, mati?»

Ona je samo odkimala in tesnobno vzdihnila.

Čez nekaj časa je zašepetala:

«Nič ne maraj. Boštjan! Saj veš, kaj želi — mati. Če je pa srojeno drugače — Bog bodi s teboj in nam vsem skupaj odpusti —»

Trpko sem spoznal, da si z besedo ne bova pojasnila prav nič. Pretresla me je nekšna čudna groza, da me je mraz sprožil po vsem životu. Vsa mladost je bila tisti hip pred menoj kakor živa slika, v ozadju pa so črna goreli tisti nejasni spomini groze, ki sem jo bil doživel v svojih detinskih letih.

«Mati, nekaj skrivate pred menoj.»

Ona je molčala.

«Ali nisem vreden resnice?»

«Kdo ti pravi?»

«Vaše molčanje —»

«Boštjan, ne zahtevajte od mene nemogočega. Ne ukaži, da se v prah in v sramoti vržem pred teboj —»

Nič več nisem dejal. Bilo mi je, da bi pokleknil prednjo. Kakor svetnica mučenica se mi je zdela v bolečini, ki je nisem mogel pojmíti. Da mi je bilo tedaj dano vedeti, ah, koliko trpkega gorja bi bil rešen jaz in vsi, ki jih je greh krvi zajel v svoj zločesti vrtinec.

Ko sem uvidel brezuspešnost svojega moledovanja, sem se polagoma splazil proč od nje. Šel sem prihujeno in oprezno kakor tat. Sam ne vem, kakor je to bilo, vendar se nikakor nisem mogel iznebiti zavesti, da me teži krivda, ki je nisem zagrešil sam. Zaklenil sem se v izbo podstrešnico, kjer sem se ves obupan vrgel na posteljo. Lotila se me je paleča vročica in mučiti so me jele strahotne vizije.

Grozna je bila potem tista noč in še mučnejši poznejši počitniški dnevi. Stric za stricem in teta za teto so prihajali in mi ponujali vse mogoče: denar, zemljo itd., vse samo pod pogojem, da postanem duhovnik. Otresal sem se jih ko mušic. Izprva sem bil še doka obziren in napram vsakomur ljubezniv. Polagoma pa me je pričelo to čudno romanje tako skeletiti in razburjati, da se nisem mogel več obvladati. Drugega za drugim sem jel hruliti, kdor pa ni maral tega razumeti, sem mu čisto po domače pokazal vrata.

Da vsaj za nekaj časa ubežim tem mukam, sem se lepega večera čisto neopaženo podal nazaj v mesto.

V Ljubljani sem iskal utehe pri Angeli. Potožiti se ji nisem upal, kako se mi godi doma, ker je nisem hotel oplahiti, pač pa sem ji kakor v goreči opojnosti govoril o svoji ljubezni. Bolj in bolj omamljena je poslušala moje besede, ki so bile tembolj prepričevalne, ker so mi res prikipevale iz srca. Naposled je zagorelo tudi v njej. In bila je moja kakor cvet, kadar se odpre solncu.

Angelina mati je bila, kolikor ji je le dopuščal čas, za nama kakor svareča senca. S plahim pogledom me je včasih motrila tako nekam čudno, da me je obhajala zona. Rekla vendar ni nič. Sploh je bila tako nekam redkobesedna, ko da se bori sama s seboj.

«Kaj je mami?» sem nekoč vprašal dekle.

Ona je zardela:

«Najino ljubezen slutí, se mi zdi, pa se boji zame.»

«Boji?»

Tega pač nisem mogel razumeti. Čemu naj bi se bala? Ali me tako slabo pozna in mi tako malo zaupa? ...

«Se me ti tudi bojiš?»

Dekle se me je oklenilo in skrilo žareči obraz na moje prsi.

«Tebe — moje vse?» sem jo slišal dehniti, potem so mi za trenutek posvetile njene jasne oči, ki so nato zatonile v bisernih solzah mlade sreče.

Joj, kakšno razkošje sem občutil tedaj! Vse je izginilo izpred mene. Dom, mati, da, tudi mati — in ves svet! Videl sem samo nio.

CERKNICA. Na občnem zboru Gasilske župe cerkniške v Starem trgu pri Rakeku je bil 29. julija izvoljen za načelnika tov. Janez Otoničar iz Cerknice in za tajnika tov. Stanko Tratnik iz Dolenje vasi pri Cerknici.

RIMSKE TOPLICE. Prostovoljno gasilno društvo v Rimskih toplicah bo priredilo 5. avgusta blagoslovitev gasilnega doma v zvezi z ljudsko veselico. Spored: 1.) Sprejem gostov pri zjutrajšnjih vlakih na kolodvoru; 2.) skupen pohod k novozgrajenemu Gasilnemu domu, kjer bo sveta maša in blagoslovitev doma ob pol 11. uri; 3.) po končanem sv. opravilu bo koncert v kopalnici v Rimskih toplicah; 4.) ob 14. uri bo župna skupščina v novozgrajenem Gasilnem domu; 5.) ob 15. se prične velika gasilska veselica v prostorih hotela «Nova počta» v Rimskih toplicah z bogato tombolo in drugimi igrami; 6.) igrala bo prvovrstna železničarska godba z Zidanega mosta. Čisti dobiček je namenjen za kritje stroškov Gasilnega doma, zaradi česar se slavno občinstvo vljudno vabi k obilni udeležbi.

RIMSKE TOPLICE. Tukajšnji sokolski odsek nam je priredil predzadnjo nedeljo lepo gledališko predstavo. Nastopili so diletantje Sokolskega društva iz Laškega z veseloigro «Stari grehi». Igra je bila podana tako dobro in lepo, da je podivila vsakega gledalca. Vsi igralci in igralke brez izjeme od prvega do zadnjega so igrali pod izborno režijo svoje vloge izredno dobro. Tudi drugače je bila igra dobro pripravljena in odigrana živahno ter pestro. Maske so bile posrečene in lepe, kakor jih redko vidimo na naših podeželskih odrih. Občinstvo zato tudi ni štedilo s pohvalo kar pri oprti sceni. Udeležba je bila radi neobičajne večerne ure nekaj šibkejša, ker se je pričetek radi poznega prihoda gledalcev nekoliko zakasnil, kar naj v prihodnje izostane. Diletantski skupini br. društva kličemo: «Le krepko naprej po tej poti in še obilo enakih uspehov!»

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Dramski odsek T. D. «Zora» pri Sv. Jederti nad Laškim je uprizoril v nedeljo 15. julija narodni igrokaz v štirih dejanjih s petjem «Divji lovec». Čeprav je društvo nastopilo to pot prvič s povsem novimi močmi, je vendar izvedlo svoj namen precej dobro, za kar se je zahvaliti prevsem požrtvoval-

ki je bila moja, tako z dušo in s telesom moja, da je celo utrip njenega srca iskal sozvočja z mojimi.

«V življenju in smrti», je rekla jecljaje in se me še tesneje oklenila.

Tedaj sem sklenil, da z odločno kretnjo preženem svojcem nade in sanje, sebi in svoji izvoljenki pa začrtam pot v bodočnost.

«Angela, jutri te zasnubim —»

«Kakor veš,» je dehnila, «samo da smem biti tvoja.»

Ko sem potem tisti večer z nekšno razkošno samozavesjo premišljeval, kako lep bo zame jutrišnji dan, je stopila v sobo Angelina mati. Bila je videti nekam nenavadno razburjena. Glas ji je podrhteval, ko je rekla:

«Boštjan, nekaj bi rada govorila s teboj.»

«No —»

«Zdi se mi, da si se nekam zagledal.»

«Čisto prav se vam zdi, sem se nasmešnil.

«Pa veš —»

«Vem samo,» sem ji segel v besedo, «da uameravam jutri zasnubiti —»

«Koga?»

«Vašo Angelo —»

«Boštjan, Boštjan, kako hočeš snubiti svojo rodno — sestro?!»

Kakor strela me je oplazila ta beseda! Zavrtelo se mi je v glavi, zamergilo pred očmi in kakor brez življenja sem se sesedel.

«Angela — moja sestra!» se mi je izvilo tako čudno, da sem se prestrašil lastnega glasu. «In to mi poveste danes, zdaj —»

«Boštjan!» je kriknila gospodinja, «ali je mogoče —»

Brez volje sem prikimal in skril obraz v dlani. (Dalje prih.)

nemu režiserju g. Hermanu. Kljub požrtvovalnosti g. režiserja in igralcev samih, ki so skušali izvesti svoje vloge kolikor najbolj natančno, so se vendar pokazale pri posameznih vrzeli, katere je treba še odstraniti, kajti vsaka prva pot je težka. Le pogumno naprej!

SEVNICA OB SAVI. Sokolsko društvo v Sevnici ob Savi je praznovalo 15. julija dvajsetletnico svojega obstoja. Ob tej priliki je priredilo tudi javni nastop katerega so se udeležili poleg domačih telovadcev in telovadkinj, tudi telovadci in telovadkinje sosednih bratskih društev. Navzlic hudi vročini sta bila veselilni prostor in telovadišče polna gledalcev in telovadcev.

DRAMLJE. Ne moremo razumeti, kaj našega župnika priganja k politiki za klerikalno stranko. Ko je pred sedmimi leti prišel k nam kot župnik, je pripovedoval, da se v cerkvi ne bo nikdar vmešaval v politične zadeve. In res, bilo je nekaj let dobro. Žal, je potem pozabil na obljube. Kakor že večkrat, je tudi eno zadnjih nedelj prišel na prižnici pripovedovati, na nismo kristjani tisti, ki smo naročeni na «protiverske» časopise in ki se udeležujemo «framasonskih» shodov. Vprašamo Vas, g. župnik, s kom se pa dr. Korošec veže v Beogradu? Iz katerih vrst pa je izšel morilec? Ali niso razni srbski Koroševi zavezniki organizirani framasoni? Gospod župnik, razložite nam to pri prvi priložnosti raz prižnico! —lj.

PODČETRTEK. (Smrtna kosa.) Kruta smrt je neusmiljeno posegla v naše vrste in nam iztrgala enega naših najboljših sinov. Dne 24. julija je v celjski bolnici po operaciji na želodcu izdihnil posestnik in župan občine Imeno, g. Ivan Prebil, znan daleč naokoli po svoji vzorni pridnosti, odločnosti, značajnosti, postrežljivosti in poštenju. Dasi star komaj 40 let, si je kot človek, kot kmet in kot župan pridobil zaupanje in srea vseh občanov domače in sosednih občin daleč naokoli. Za občino Imeno, ki ga je že pred leti izvolila za svojega župana, je skrbel kakor pravi oče: za ceste, za nove sejme, za reveže, vsakomur je vedel dati dober svet, trudil se je za gospodarski napredek. Dasi odločen naprednjak in pristaš SDS, česar pred nikomur ni skrival, je kot župan bil vsakomur enako pravičen. Kako priljubljen in splošno spoštovan je bil, je dokazal veličasni pogreb, ki se je vršil 27. t. m. v Podčetrtku, kamor je bilo njegovo truplo prepeljano.

Pogreba se je polnoštevilno udeležila tukajšnja krajevna organizacija SDS, katere težko nadomestljivi podpredsednik je bil pokojini, udeležili pa so se ga med neprégladno množico žalujočih tudi skoro vsi uglednejši člani SLS. Tudi č. g. župnik je ob odprtem grobu spregovoril lepe in zares krščanske besede v slovo pokojniku, s katerimi ga je poveličeval kot poštenjača in kot župana, ki je bil nasproti vsakomur enako pravičen. Vsi somišljeniki SDS in vsi naprednjaki v širokem tukajšnjem okolišu bomo ohranili blagega pokojnika, ki ga bomo v našem delu težko pogrešali, v najlepšem spominu. Njegova domača občina, za katero je tako lepo skrbel, bo pa ostala tudi zanaprej trdno v naprednih rokah. Težko prizadeti rodbini izrekamo svoje globoko sožalje, Tebi pa, dragi Ivan, večni mir in slava Tvojemu spominu!

SV. ANTON V SLOVENSKIH GORICAH. Iz sredine lepih Slovenskih goric se vidi naš prijazen hribček, na katerem se je z požrtvovalnostjo zgradil lep društveni dom. Slavnostna otvoritev dvorane I. tamburaškega društva pri Svetem Antonu v Slovenskih goricah bo 12. avgusta t. l.; le v primeru slabega vremena pa dne 19. avgusta. Spored: na predvečer, to je 11. t. m., bakljada z godbo in umetalnim ognjem. Dne 12. t. m. točno ob 15. uri igra v petih dejanjih «Deseti brat». Po igri splošna prosta zabava v dvorani. Poskrbljeno bo z jedili ter prvovrstno kapljico. Vsa sosednja društva se naprošajo, da ta dan ne prirede kakšne prireditve. Pridite v obilnem številu vsi sosedje in domačini, ki hočete biti dobre volje!

SV. ANDRAŽ PRI VELENJU. Tudi pri nas imamo po dolgem času nekaj novic za drago «Domovino». Pričelo se bo z gradbo nove ceste,

ki bo vezala občine Polzela, Št. Andraž, Velenje, kar je že skrajni čas. Neskončne obljube, ki so jih siplia poslanci SLS so tako narasle, da smo res mislili, da bomo že kar z okamenelimi obljubami delali novo cesto. — Ker prihaja k nam več izvodov «Domovine», je jasno, da to ni po godu nekemu možu, ki prav pridno stika za naročniki naprednega časopisja. Opozarjamo ga, naj to delo opusti, ker mislimo, da je on odvisen od nas, a ne mi od njegove glavice. Sicer pa kljub temu vedno rasejo novi naročniki. Začelo se je svitati tudi pri nas!

MALA NEDELJA. V nedeljo 5. avgusta vsi na Chvatejevo slavnost. Dopoldne odkritje spominske plošče in sv. maša. Opoldne skupni obedi. Popoldne otroška prireditve v Društvenem domu. Nato prosta zabava: godba, petje, burke, šaljivi nastopi v Društvenem domu. Vabljeni vsi!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Naš sokolski odsek sicer še ni star pol leta, vendar moremo tudi o njem že poslati skromno poročilo. Za enkrat zares še več ali manj le zbiramo Sokolu moči, toda pokazati moremo že tudi na kos opravljenega dela. Telovadilo se je dosti redno, dokler ni začelo poljsko delo, ki zadržuje utrujene telovadce — večinoma kmetske fante — od telovadbe. Bilo je tudi nekoliko članskih sestankov; dva izmed njih sta bila zvezana s predavanjem. Dosti zadovoljivo posluje tudi knjižnica. V čim večjem številu pohitimo na 25letnico našega matičnega Sokolskega društva v Ljutomer dne 12. avgusta. Pa tudi nekoliko izgub smo že doživeli: naš dosedanji tajnik odide k vojakom, naš dosedanji načelnik pa bo menda premeščen na višje službeno mesto. Med tem nam je prišla pomoč iz Maribora v nekaterih naših prijateljih, ki preživljajo med nami svoje počitnice. Gmotno so nas doslej podprli — večinoma tukajšnji rojaki — ti-le gospodje: prof. M. Suhač (Celje) s 100 Din, narodni poslanec Dr. Lj. Pivko (Maribor) s 25 Din, odvetnik dr. Fr. Lipold (Maribor) s 25 Din, veletržec Jos. Kette (Ljubljana) s 30 Din, veletržec H. Kreft (Ptuj) s 100 Din, uradnik Mestne hranilnice Drago Kočmut (Maribor) s 100 Din, zdravnik dr. I. Breznik (Gor. Radgona) s 20 Din ter upravnik Jak. Vuk (Ptuj) s 100 Din; tudi jim tudi na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala. — Utrpljene izgube nas silijo, da bomo v doglednem času morali izpopolniti odbor, vse napredne, Sokolu naklonjene rojake, zlasti one kmetskega stanu, pa prosimo, da pristopijo v čim večjem številu v naš krog, kajti zavedamo se, da je jedro našega naroda kmet; čim globlje korenimo v ljudstvu, tem močnejši smo — in tem bolj bomo neprijetni našim nasprotnikom!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VELIKI POMEN LUCERNE ZA NAŠE KRAJE.

Letos se zopet prav očitno kaže, kako velikega pomena je lucerna po vseh tistih naših krajih, koder nam uspeva. Velika njena prednost tiči med drugim tudi v tem, da se suši tako krepko upira kakor nobena druga krmska rastlina. Dočim je trava čisto zastala, tako da ne bo v otavi kaj kositi, se je lucerna vzlic suši krepko razvila in je dala bogato košnjo.

Lucerna je že sama na sebi odličnih lastnosti, ne le zaradi svoje vztrajnosti, ampak tudi zaradi njenih številnih in bogatih košenj. K vsemu temu se pridružuje pa še njena velika odpornost proti suši, ki se po naših krajih rada prikazuje. Zaradi vseh teh lastnosti jo kaže povsod pospeševati, kjerkoli ima potrebne pogoje za svoj razvoj. To velja prav posebno za naše maloposestniške razmere, kjer moramo na malem prostoru veliko pridelati. Velja pa tudi povsod tam, kjer manjka travnikov, kajti lucerna s svojo večletno trpežnostjo še najbolj nadomestuje travnike, posebno v njivskih legah, kjer trpe travniki največ pred sušo.

Ni treba, da bi nam trajala lucerna po šest in več let. Zadosti je, če nam daje po tri do štiri

leta bogate košnje. Že v tem času se nam njeno pridelovanje izplača, ker nam prinaša take koristi kakor nobena krmska rastlina.

Potrebno je zaraditega, da ji po ugodnih krajih posvečamo vso pozornost in da njeno pridelovanje po možnosti razširimo, ne le zaradi tečne krme, ki jo daje naši živinoreji, ampak poglavito tudi zaradi večje sigurnosti pridelka v sušnih letih, katerim smo z našo živinorejo večkrat izpostavljeni.

Za nekaj let vtaknemo lucerno tudi lahko v njivski kolobar, sicer jo pa pridelujemo najrajši na posebnih njivah, ki stoje izven kolobarja. Če jo uvrstimo v kolobar, postopamo slično kakor pri menjalnih senožetih, ki jih puste po tri in več let na isti njivi.

SETEV AJDE, PROSA IN RDEČE DETELJE ZA ZELENO KOŠNJO.

Naši živinoreji pretijo letos zopet težki časi, ker bo manjkala krme. Suša je otavo tako stisnila, da je ta košnja skoro povsod odpovedala in da bo vsled tega veliko manj krme, kot bi jo potrebovali in kakor smo računali. V tej stiski se moramo zatekati k raznim drugim krmilom, ki jih letos še lahko pridelamo po naših njivah.

Potrebno je, da v takih primerih sejemo čim več zelene koruze, ki daje dobro krmo in bogate pridelke v poznem poletju in jeseni. Če bi je kaj ostalo v pozni jeseni, jo lahko sušimo v kozolcih ali pa kisamo v jamah.

Letos je važno, da skrbimo za pozno jesensko krmo in za zgodnjo krmo v prihodnji spomladi. Za jesensko krmo se priporoča tudi zmes zelene ajde in prosa, ki jo po naših krajih lahko pridelujemo in med katero se da sejati še rdeča detelja (laška detelja) za zgodnjo krmo v bodoči pomladi. Mešanica ajde in prosa nam daje v 6 do 8 tednih prav lepo košnjo za molzno in drugo goved, spomladi pa lepo košnjo rdeče detelje. Pri nas ne pridelujemo te krmske zmesi, zato se priporoča, da napravimo tudi pri nas potrebni poskus s to krmo. Za mernik posetve potrebujemo 9 l ajde, 3 l prosa in 1-50 kg rdeče detelje. Zaradi detelje je treba, da setev ajde in prosa ni pregosta. Za to posetev je letos še čas. Na surrove brazde posejemo najprej ajdo, po prvi vlaki pa še proso in rdečo deteljo skupaj, na kar vse dobro zavlečemo. Mešanico ajde in prosa kosimo za zeleno, ko stopi ajda v cvetje. Kar bi zelene košnje ostalo, je lahko posušimo v kozolcu.

Za drugo leto nam ostane rdeča detelja, ki nam daje v zgodnji spomladi prvo zeleno košnjo. Potrebno seme rdeče detelje se še lahko dobi pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene na svetovnih tržiščih brez posebnih sprememb, vendar nagibajo k porastu. Zlasti turščica se je zopet malo podražila. Na ljubljanski borzi so bile 31. julija naslednje cene (za 100 kg, postavljeno na slovensko postajo): pšenica: baška, nova, za avgust, 285 do 287-50 Din; oves baški, novi, za avgust 255 do 265 Din; turščica: baška 345 do 347-50 Din; moka «0»: stara, 550 do 552 Din, in nove pšenice 450 do 455 Din.

ZIVINA. Tržni položaj in cene nespremenjene. Grozi pa opasnost, da bodo cene začele slabeti, če bo premalo krme.

HMELJ. Na žateškem trgu v Češkoslovaški živahno povpraševanje po hmelju, ki se stalno po malem podražuje. Inozemski hmelj plačujejo po 18-55 do 27-70 Din za 1 kg. V splošnem se računa na srednjo svetovno letino hmelja.

Cene tujemu denarju

Na zagrebski borzi se je dobilo 31. julija v valutah:

1 dolar za 56-30 do 56-50 Din;
istega dne v devizah:
100 avstrijskih šilingov za 801-50 do 804-50 dinarja;

Zgodovinska seja KDK v hrvatski sabornici v Zagrebu

Ogromna množica je priredila ovacije zbranim voditeljem in poslancem KDK ter manifestirala za enakopravnost — Ostre, soglasno sklenjene resolucije proglašajo vse sklepe okrnjene Narodne skupščine, v kateri ni pravih zastopnikov prečanstva, za nedovoljene in neobvezne za prečansko prebivalstvo

Zagreb, 1. avgusta.

Za današnjo sejo KDK v hrvatski sabornici je vladalo največje zanimanje. Množica je pred saborom v dopoldanskih urah neprestano naraščala. Pogled na Markov trg je bil naravnost veličasten. Vladalo je nepopisno navdušenje in neprestano so se ponavljali vzkliki za KDK in Hrvatsvo ter proti beograjskim hegemonistom. Vsa ogromna množica se je formirala v velik sprevod, ki je krenil z Markovega trga po zagrebških ulicah, in manifestirala za ideje KDK.

Medtem se je v stranski saborni dvorani sestel poslovni odbor KDK. Konferenci so poleg ožjih članov poslovnega odbora prisostvovali tudi ostali ugledni člani KDK, kakor Predavec, dr. Maček, Vilder, dr. Žerjav, dr. Kramer, Svetislav Popović, Pucelj in drugi.

Sejo je ob 11-45 ob navzočnosti 72 poslancev KDK otvoril Svetozar Pribičević, ki se je v svojem uvodnem govoru spominjal bolnega Stepana Radića ter mu želel skorajšnje ozdravljenje. Vsi prisotni so priredili Stepanu Radiću navdušene ovacije. Nato je Svetozar Pribičević prepustil vodstvo seje poslancu dr. Mačku ter v enournem govoru poročilo o političnem položaju, ki je v svojem zgodovinskem značaju napravil na vse prisotne najgloblji vtis.

Govor Pribičevića je bil večkrat prekinjen z burnimi ovacijami. Po končanem govoru je Pribičević prekinil sejo, da dokonča poslovni odbor končno stilizacijo resolucije. Seja je bila prekinjena za 10 minut, na kar je klub KDK sprejel naslednjo zgodovinsko resolucijo:

Klub KDK kot predstavnik vsega hrvatskega naroda in svojih delov srbskega in slovenskega naroda, ki so se z njim združila v skupni borbi za enakost, ravnopravnost in za pravice kmetijskega ljudstva, je na svoji seji v hrvatski sabornici v glavnem mestu Hrvatske v Zagrebu dne 1. avgusta 1928. ugotovil:

1.) Dne 1. novembra 1927. je bila ustvarjena KDK s ciljem in z nalogo, da potom legalne borbe v parlamentu izvojuje izpremembo ustave v tem zmislu, da se zajamčita enakost in ravnopravnost vsem tako zvanim prečanskim krajem s Srbijo.

2.) Sistem hegemonije, pritisnjen zaradi borbe KDK ob zid, se je poslužil organiziranega zločina dne 20. junija 1928., da bi preprečil vso zakonito borbo KDK in s tem obenem onemogočil KDK, da s parlamentarnimi sredstvi potom Narodne skupščine nadaljuje borbo za svoje idealne cilje.

3.) Prva nujna posledica strelav na hrvatske narodne poslance 20. junija 1928. je bila ta, da so poslanci KDK zapustili beograjski parlament, v katerem jim je na ta v zgodovini narodov brezprimeren način bilo onemogočeno delovanje, in prekinili svoje odnose s strankami, ki predstavljajo današnjo srbijansko hegemonijo, ki je dovela do katastrofe v Narodni skupščini.

4.) Predsednik Stepan Radić je v sporazumu s predsednikom Svetozarom Pribičevićem

vičem predlagal kroni sestavo nevtralne vlade, ki naj bi ne bila v nobenem oziru angažirana v dogodkih in ki bi dajala polno jamstvo, da bi s svojim nevplivanjem nastop preiskave in sodbe onemogočila in da bi bili z razsodbo kaznovani vsi udeleženci in intelektualni krivci skupščinskega zločina in ki bi z razpisom in izvedbo svobodnih volitev ustvarila možnost, da se narod svobodno izjavi o bodoči usodi.

5.) V nasprotju s tem predlogom in s pomočjo nekaterih prečanskih strank, ki zlorabljuje vero v politične svrhe, je bila sestavljena hegemonistična vlada srbijanskih strank. Ta je sklicala sejo Narodne skupščine, v kateri je bil izvršen strašen umor, z namenom, da ta skupščina nadaljuje delo in sprejme zakone za vso državo in za hrvatski narod še posebej brez njegovih zakonitih predstavnikov. Nam nista v tej skupščini zajamčena svobodna beseda in ne življenje.

Glede na ta dejstva je KDK sklenila:

1.) Da okrnjena Narodna skupščina, sklicana na zgodovinski dan 1. avgusta 1928. v Beogradu, ni pooblaščen sprejemati sklepov za vso državo. Vsi sklepi, ki bi se sprejeli, zlasti za finančne obveznosti, ki bi jih naložili narodu, proglašamo za nedovoljene in neobvezne za prebivalstvo prečanskih krajev, ki ga predstavljamo, in za hrvatski narod še posebej.

2.) Ugotavljamo, da so kraljevini Hrvatska in Črna gora ter vse narodne individualnosti, ki so bile zastopane v Narodnem veču, prostovoljno stopile v državno zajednico s kraljevino Srbijo, ne da bi se pri tem odrekle svojim zgodovinskim državnim in narodno-političnim individualnostim v korist katerekoli druge izmed združenih rokrajih, temveč samo v korist državne skupnosti, in da sta bili to dejanje od 1. decembra 1918. in ustava od 28. junija 1921. izrabljeni za utrditev hegemonije bivše kraljevine Srbije nad vsemi ostalimi pokrajinami in narodnimi deli. Zato ugotavljamo, da je v narodni zavesti doseđanja državna ureditev v celoti uničena z znanimi dogodki in da smo odločeni voditi odločno borbo za novo državno ureditev, ki bo zajamčila popolno ravnopravnost vseh navedenih individualnosti. Nadaljnji skleni v tej smeri se bodo storili, ko bo predsednik Stepan Radić v položaju sodelovati z našim delom.

3.) KDK poziva vse politične stranke in skupine v prečanskih krajih, naj se pridružijo tej njeni akciji v borbi za enakost in ravnopravnost, od kmetijskega naroda v Srbiji pa pričakuje, da bo s svojim zadržanjem pospešil zmago teh velikih načel, ki edino morejo rešiti našo državno zajednico.

Resolucija je bila sprejeta soglasno med burnim in dolgotrajnim odobravanjem. S tem je bila dopoldanska seja KDK zaključena.

Med tem časom se je vrnil sprevod manifestantov pred poslopje hrvatskega sabora, kjer so množice ponovno priredile poslanecem KDK viharne ovacije.

Nadaljevanje in podrobnosti bomo objavili v prihodnji številki.

100 nemških mark za 1357-75 do 1360-75 Din;
100 italijanskih lir za 296-55 do 298-55 Din;
1 dolar za 56-77 do 56-97 Din;

100 francoskih frankov za 221-85 do 223-85 Din;
100 češkoslovaških kron za 168-28 do 169-04 dinarja.

Sejmi

3. avgusta: Videm pri Brežicah (le za živino), Čakovec;
4. avgusta: Št. Ilj pri Velenju, Sv. Peter pod Svetimi gorami;
5. avgusta: Krasnja, Vrbiče (samo za živino), Loka pri Laškem, Dolé pri Litiji, Videm pri Litiji, Ptuj, Lemberg;
6. avgusta: Svetina pri Celju, Martjanci;
8. avgusta: Studenec pri Krškem;
9. avgusta: Radeče, Žužemberk, Ljutomer (za živino);
10. avgusta: Brežice, Dob pri Kamniku, Trava pri Kočevju, Trbovlje, Studenec-Ig, Rovte, Šent Lovrenc pri Novem mestu, Gornja Radgona, Slovenjgradec, Podčetrtek.

Kratke vesti

— Na sadni razstavi ob letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani od 1. do 10. septembra bo izbrano namizno sadje tudi napredaj v zabojih po 20 do 50 kg. Naši sadjarji pa bodo videli, kako je treba namizno sadje odbirati in v zabojih pošiljati, da se zadovolji odjemalec. Zastopane bodo vse boljše vrste domačega sadja.

— Živinoreja, žvinozdravništvo in mlekarstvo na jesenski prireditvi zagrebškega velesejma. Od 25. avgusta do 3. septembra t. l. se bo vršil v Zagrebu jesenski velesejem, na katerem bodo zastopane vse kmetijske panoge, zlasti živinoreja in mlekarstvo. Od 1. do 3. septembra bosta razstava živine in živinski sejem.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kmetijski praznik na Bledu.** Zanimanje za letošnji kmetijski praznik na Bledu postaja od dne do dne bolj živo. Vse se pripravlja, da Gorenjska čim sijajneje sprejme voditelje KDK. Za letošnji sprevod se obeta nekaj posebnega: vsaka vas hoče pokazati nekaj iz kmetijskega življenja. Poleg sprevoda in manifestacijskega zborovanja se bo vršila letos tudi toliko zaželjena konjska dirka, na kar že danes opozarjamo zainteresirane, ki naj priglase svoje konje dirkače pripravljalnemu odboru za kmetijski praznik na Bledu (g. dr. Janežiču). Vršila se bo tudi razstava sira Osrednje bohinske sirarske zadruge. Razstavo sira in konjsko dirko prirejajo združene kmetijske podružnice.

* **Spomenik mučencema Pavlu Radiću in dr. Basaričku.** V mestni posvetovalnici v Karlovcu se je te dni vršila seja odbora za postavitve spomenika narodnima poslancema Pavlu Radiću in dr. Basaričku, ki sta bila 20. junija umorjena v Narodni skupščini. Akcijo za postavitve spomenika je prevzelo društvo «Hrvatska žena», ki je povabilo k sodelovanju vsa tamkajšnja društva. Rektor umetniške akademije v Zagrebu, gospod Frangeš, je bil naprošen, da izdela načrt za spomenik.

* **Zdravje Stepana Radića** se je malo poslabšalo. Radić se sicer ne počuti slabo, vendar mora imeti popoln mir. Vestni beograjskih časopisov, da je Radićevo življenje resno na tehtnici, se iz Zagreba zanikujejo.

* **Polovična vožnja za zlet na Ježico dovoljena.** Po rešenju ravnateljstva državnih železnic imajo v dneh 4., 5. in 6. avgusta polovično vožnjo na vseh potniških vlakih naslednja društva: Sokol Ljubljana, Ljubljana I, Ljubljana II, Št. Vid nad Ljubljano, Šiška, Vič, Borovnica, Ig, Prešerje, Vrhnika, Mengeš, Domžale, Kamnik, Stepanja vas, D. M. Polje, Moste, Vače, Litija-Šmartno, Tržič, Bohinjska Bistrica, Sloven. Bistrica in Zagreb I. Vsakdo naj si oskrbi savezno izkaznico pri svojem društvu, jo dá žigosati pri železniški blagajni in pri Sokolu Ježica. Kupiti je treba cel vozni lstek do Ljubljane ali Ježice, ki velja potem za brezplačen povratek.

* **Slovenskim harmonikarjem.** Ljubljanski velesejem bo priredil svoj jesenski velesejem od 1. do 10. septembra, ki bo obsegal zlasti naše kmetijstvo. V nedeljo, 9. septembra, bo velika

razstava plemenskih konj, istega dne popoldne pa nastop igralcev na harmonike. Vsak harmonikar bo imel priliko pokazati, kaj zna, in bo lahko zaigral katerokoli, po možnosti domačo melodijo. Vršilo se bo tudi tekmovanje najboljših. Kdor ima narodno nošo, naj nastopi v njej. Pripuščenji bodo samo prijavljeni harmonikarji, zato se z dopisnico takoj javite upravi velesejma v Ljubljani. Revnimo plačamo vožnjo. Imeli boste tisoče poslušalcev.

* **Spominsko ploščo g. Franetu Barletu,** ustanovitelju Jugoslovenske gasilske zveze, bodo odkrili cerkljanski gasilci v sporazumu s Kranjsko gasilsko župo in načelstvom Jugoslovenske gasilske zveze 15. avgusta letos ob 15. uri na pokojnikovem rojstnem domu v Cerkljah pri Kranju.

* **Bolgarski dijaki v Jugoslaviji.** Te dni je prispela v Beograd skupina bolgarskih dijakov iz Borisovega grada, da vrne obisk svojim kolegom po katastrofalnem potresu v Bolgariji. Iz Beograda so bolgarski dijaki odpotovali v Martinšičico pri Sušaku, kjer bodo ostali mesec dni v dijaškem letovišču Jadranske straže.

* **Angijske učiteljice v naši državi.** Te dni je prispela v Ljubljano skupina okrog 30 angleških učiteljic, ki je bila od našega učiteljstva prav prijazno sprejeta.

* **Odkritje spomenika padlim vojakom v Zagorju** se bo vršilo v nedeljo 5. t. m. Ob tej priliki opozarjamo pripravljalni odbor, naj da popraviti spačena imena, kar je baje zagrešilo podjetje, da ne bodo kritizirali pomanjkljivosti izvršenih del, za katera je odgovoren pripravljalni odbor.

* **Čehi in Slovaki v Jugoslaviji.** V dneh 4., 5. in 6. avgusta bodo priredili v Baškem Petrovcu, ki je središče naših Slovkov, velike svečanosti v spomin desetletnice osvobođenja Slovkov in Čehov v naši kraljevini.

* **Češkoslovaško topničarstvo v Boki Kotorski.** Češkoslovaško vojno ministrstvo je zaprosilo našo vlado, da bi dovolila, da sme češkoslovaško topničarstvo imeti vaje v streljanju na premikajoči se cilj v Boki Kotorski. Ker na Češkoslovaškem ni takih ciljev, je naša vlada rada ustregla prošnji. V početku avgusta bo prišlo v Boko več baterij češkoslovaškega topničarstva ter nekaj češkoslovaških hidroplanov.

* **Smrt mladega Sokola.** Te dni je podlegel angini šele 23letni Viktor Marinšek, pismonoša v Radomlju. V službi vedno vestni in zanesljivi mladenič je vse svoje proste ure porabil za delo pri domačem Sokolu, kjer se je posebno žrtvoval za vzgojo sokolskega naraščaja. Kot zaveden pristaš KDK ni izpolnjeval samo svojih dolžnosti, temveč je tudi z največjo vnemo širil zaupanje v znano napredne ideje. — Delovnemu mladeniču časten spomin!

* **Kočevska narodna noša.** Ob priliki revije narodnih noš na lanskoletni pokrajinski razstavi v Ljubljani je vzbudila vsesplošno pozornost kočevska narodna noša. Zato nameravajo Kočevci prirediti v nedeljo 12. avgusta posebno slavnost, revijo kočevskih narodnih noš, predvajanje njihovih šeg in navad, ki so se ohranile iz petnajstega stoletja. Posebni pripravljalni odbor dela z vsjo paro na to, da čim dostojneje sprejme goste iz ožje in širše domovine. Pripravljalni odbor je zaprosil železniško ministrstvo tudi za dovoljenje polovične železniške vožnje obiskovalcem. Nad vse zanimiva prireditev je dobrodelnega značaja, čisti dobiček se bo porabil za učečo se mladino.

* **Junaški čin mlade Sokolice.** Dne 25. julija se je kopala v Krki mlada, komaj poročena gospa M. T. iz Brežic. Ob bregu je stala manjša družba, med katero je bila tudi gdč. Milka Košakova, članica Sokola in prodajalka v trgovini g. Rabuza v Kostanjevici. Playanju slabo vešča gospa M. T. je zašla v globoko vodo ter se pred očmi prestrašene družbe pričela potapljati. Čim je gdč. Košakova spoznala nevaren položaj, se je kar oblečena pognala za potapljačo se v vodo. Med reševanjem pa se je ponesrečenka tako nerodno oprijela svoje rešiteljice okrog vratu, da je mladi Sokolici le z nadčloveškim naporom in z brezprimerno hladnokrvnostjo uspelo s poslednjimi močmi prispeti na površje. Okolnosti, da je nekdo v tem trenutku odrinil čoln od brega, ki se

ga je hrabra rešiteljica oprijela, se je zahvaliti, da nista obe izginili pod vodo.

* **Tovariši iz vojnih let!** Dne 12. avgusta, to je drugo nedeljo t. m., na naš glavni sestanek na Brezje! Bodite strumno disciplinirani in pridite prav vsil Polovična vožnja pod običajnimi pogoji. — Glavni odbor ZS V.

* **Prostovoljno gasilno društvo v Krški vasi** je žrebanje svoje efektne loterije, ki bi se imelo vršiti 15. julija, zaradi tega, ker še ni razprodalo srečk, preložilo. Dan žrebanja bo pravočasno objavljen.

* **Nesreča mesečnika.** S Sv. Gore pri Litiji pišejo: Pred kratkim je v polspanju proti jutru čul sin svetogorskega oskrbnika g. Roglja, da nekdo odpira okno. Dečko se je vzdramil šele potem, ko je začul spodaj klicanje na pomoč. Mladi Rogelj se je nato hitro oblékel, prebudil še domače, ki so našli pod oknom 13letnega pastirja Gustelna Šlaparja z zlomljenima nogama. Pastirčka so prenesli v hišo, kjer so ga pomirili, nakar je izpovedal takole: «Sanjalo se mi je tako živo, kakor bi se v resnici godilo. Zaslíšal sem glas gospodinjice, ki mi je velela, naj grem po vodo. Vzel sem res vrč in sem šel k studencu. Hotel sem k onemu tam pri šoli, kjer je sedaj najhladnejša voda. Dozdevalo se mi pa je, da so vrata, ki vodijo k vodnjaku, zaklenjena, zato sem potrkal na okno. Nihče se ni oglasil. Zaradi tega sem odprl okno sam, splezal sem nanj, nakar sem se spustil dol. V istem hipu pa me je nekaj strašno zabolelo. Poskušal sem stati, pa ni šlo. Od bolečin sem zakričal na pomoč, potem pa ste mi prišli vi pomagat.» Tako je v mukah tožil mali trpin, ki so ga lude sanje gnale v nesrečo.

* **Dve sestri utonili.** Te dni sta odšli na Mucov kal med vasjo Lokvico in Krivošnim vrhom dve sestri, hčeri posestnika Krstinca iz Dragomlje vasi, prat perilo. Ko sta oprali, sta čakali, da bi njun brat, ki je med tem šel iskat ubeglega konja, odpeljal perilo z vozom. Hoteli sta se še nekoliko okopati. Ena izmed sester je stopila v vodo, pa ji je ob kraju spodrsnilo in je zašla v globočino. Druga sestra ji je hotela pomagati, pa se je tudi ona sama pričela v globini potapljati. Ker nista znali plavati, sta obe utonili. Ena sestra je bila stara 22 let, druga 28 let ter je bila omožena s posestnikom Škofom iz Dragomlje vasi. Poročena sestra zapušča štiri oroke. Smrt obeh sester je vzbudila med prebivalstvom splošno sočutje.

* **Samomor z možnarjem.** V konjiški okolici je te dni posestnik Gabrijel Gočar na grozen način izvršil samomor. V gozdu je možnar nabasal s smodnikom in kamenjem se vlegel na možnar in ga sprožil. Učinek je bil grozen. Naboj je nesrečnemu možu raztrgal prsa, da je kmalu podlegel poškodbam.

* **Samomor bolnega moža.** 44letni posestnik in trgovec z vinom g. Ludovik Dolajš iz Sv. Jurija ob Ščavnici si je v svoji hiši v Stritarjevi ulici v Mariboru pognal kroglo v glavo. Pokojnik je že dolga leta bolehal na živcih in je bil pred več leti dalje časa v umobolnici. Živel je v dobrih gmočnih razmerah ter zapušča ženo in hčerko. Zalostna usoda priljubljenega moža je predmet splošnega sočuvstvanja.

* **Smrtna nesreča na ljubljanskem glavnem kolodvoru.** Na glavnem kolodvoru v Ljubljani se je pripetila te dni na pe'em tiru težka nesreča. Na zaloški kolodvor odhajajoči železniški stroj je podrl 57letnega železniškega delavca Martina Ozbiča ter mu popolnoma odtrgal levo roko ter štirikrat zlomil desno nogo. Čim so tovariši nesrečnega delavca prihтели bliže, so opazili, da so Ozbičeve poškodbe smrtne. V naglici so o nesreči obvestili rešilno postajo, ki je odposlala na kolodvor rešilni avto. Ponesrečenca so z največjo brzino odpeljali v splošno bolnico, kjer pa je že čez dober četrti ure izdihnil.

* **Pri kopanju utonil.** Iz Šoštanja poročajo: Tudi Paka je te dni zahtevala svojo žrtev. Dne 24. julija so se na jezu kopali trije mesarji in mesarski vajence Javornik, katerega je v vodi najbrže prijel krč, da je izginil pod površino in utonil. Gasilec Volk je naslednjega dne mrtveca potegnil iz voda.

* **Brezalkoholne sadne pijače.** Spisal Josip Priol. Izdala «Brezalkoholna produkcija» v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Cena broširani knjigi 10 Din, vezani pa 15 Din. Knjižica obravnava na 86 straneh pripravljanje brezalkoholnih sokov v domačem gospodarstvu in večjih obratih. Pisatelj se je posluževal najnovejših virov in je večinoma vse sam preizkusil tako, da ne razklada kake suhoparne teorije, temveč podaja praktična navodila v poljudno-znanstvenem tonu. Veliko številó slik vrednost tega dela še znatno povečuje. Naj bi knjižica našla pot v sleherni dom naše domovine, da bomo vsi vedno bolj vedli ceniti vrednost sadja in brezalkoholnih sadnih pijač. Naklada ni velika, zato se z naročilom poručite! Ako pošljete denar po položnici št. 14.263 vnaprej, dobite knjižico poštne prosto, sicer pa po povzetju.

* **Polovična vožnja na jesensko prireditvev Ljubljanskega velesejma.** Prometno ministrstvo je odobrilo za posetnike jesenskega mednarodnega velesejma v Ljubljani, ki se bo vršil od 1. do 10. septembra, 50odstotno vozno olajšavo. Posetnik si pri odhodu kupi normalno vozno karto, ki mu bo veljala za brezplačen povratek, ako s potrdilom sejsmske uprave dokaže, da je velesejem res posetil. Legitimacija, s katero je ta ugodnost zvezana, pride v nekaj dneh v prodajo in se bo dobila za 30 Din pri vseh večjih denarnih zavodih, potniških uradih, trgovskih in kmetijsko-pospeševalnih organizacijah ali naravnost pri uradu velesejma v Ljubljani.

* **Klerikalni shod v Konjicah.** Pišejo nam: Dne 22. julija se je vršil v Katoliškem domu v Konjicah klerikalni shod proti naprednemu časopisju. Kot glavni govornik je nastopil «zlati» Žebot iz Maribora in sul znane fraze in natoleevanja, ki jih lahko vsakdo čita v «Slovenkem gospodarju», «Domoljubu» in «Slovencu». Od domačinov je čutil potrebo govoriti tudi novi odvetnik dr. Macarol. Mnogo veselosti je vzbudil plakat na Domitrovičevi hiši z besedilom, da se naj duhovniki raje brigajo za cerkev, ker so zato poklicani, kakor pa za politiko. To je bil najbrže tudi vzrok, da ni nobeden duhovnik povzel besede. Navzlic temu shodu in resoluciji še Dravinja vedno mirno teče skzi Konjice.

* **Avtomobilska zveza Konjice—Oplotnica.** G. Hinko Petrin v Konjicah je uvedel dnevno 3kratni avtomobilski promet na progi Konjice—Oplotnica. S tem je zelo pomagano slabi prometni zvezi med tema krajema.

* **Napadi «Slovenskega Gospodarja» na organe finančne kontrole.** Prejeli smo: «Slov. Gospodar» z dne 19. t. m. je prinesel dopis: «Finančno ravnateljstvo v Mariboru opozarjamo, da nekateri člani finančne kontrole razlagajo določbe davka za uslužbence popolnoma drugače kakor davkarije, ter povzročajo ljudem nepotrebne sitnosti in pota. Prosimo, da se ti poučijo in se ukroji prevelika «gorečnost» financarjev, ki so pristaši SDS in zagrizeni sovražniki SLS. — Iz članka samega je razvidna besnost poslušnega in vernega pristaša morilcev ter zagrizenega sovražnika vsega, kar ne trobi v rog SLS. Če je pa njegova ugotovitev glede političnega naziranja točna, so «financarji» gotovo iz položaja svoje službe spoznali katastrofalno politiko SLS v gospodarskem in finančnem oziru, kajti razen davkarjev in carinaric nima menda nobena stroka državnega uradništva tako težke naloge pri izvrševanju zakonov in raznih uredb, kakor jo ima finančna kontrola. Ali je morda finančna kontrola kriva, da je SLS pomagala izglasovati zakon o uslužbenskem davku? Prepričani smo, da bi «financarji» raje vršili kako drugo službo, ki spada bolj v njihovo stroko, kakor da hodijo od hiše do hiše ugotavljat, koliko uslužbencev ima eden ali drugi gospodar in ali plačujejo redno in pravilno ta nesrečni uslužbenski davek. Ako se pa člankarju zdi «gorečnost» financarjev prevelika, naj izdela milejši zakon tudi za «financarje». Potem bodo sigurno postopali po mišljenju SLS in se bo našel še celo kak gornjeradgonski tajnik SLS, ker bodo imeli zaščito s strani SLS. Kolikor nam je znano, vrši finančna kontrola svojo službo glede uslužbenskega davka po navodilih in v

„Imam časa“

pravi razumna Mica.

„Ne stojim po cele dni pred prerilnikom in se ne mučim s težkim pranjem perila. Zame to delo opravlja RADION in

varuje perilo!“

sporazumu z davčnimi uradi. Nikakor ni torej mogoče, da bi «financarji» tolmačili določbe zakona drugače, kakor jim je v navodilih razloženo. Konstatirati moramo tudi, da vrši finančna kontrola svojo službo v največje zadovoljstvo prebivalstva in brez kakoršnegakoli strankarstva. Ako je zakrivil kak pregrešek demokrat ali klerikalec ali kdo drugi, je njej vseeno, ker vrši samo svojo dolžnost do domovine. Za neprijetno službo, katero morajo «financarji» v mnogih primerih vršiti po svojem lastnem preudarku ter brez navodil in pripomočkov, ne zaslužijo tako grdih zahrbtnih napadov.

* **Popravilo mosta na Kolpi.** Prejšnji teden so pričeli s popraviljem državnega lesenega mosta čez Kolpo in je promet nekoliko oviran, vendar ni popolnoma prekinjen.

* **Požar zaradi strele.** V Slovenskih Konjicah je prošlo nedeljo udarila strela v hišo posestnika Štefana Pristernika. Lastnik hiše le obležal mrtev, hiša pa je pogorela do tal.

* **Požar v slovenski Bistrici.** Sredi noči od ponedeljka na torek je nenadoma nastal požar v enonadstropni hiši blizu slovenskobistriške mešanske šole. V pritličju te hiše imata dva obrtnika in sicer kolar Razboršek in mizar Serajnu-

šek, svoji delavnici. V teh prostorih je začelo goreti na sedaj še nepojasnen način in ker je bilo dovolj gorljivega materiala, se je ogenj naglo širil na vso hišo, ki je pogorela vzlíc vsem naporom domačih in drugih gasilcev.

* **Mlad fant se je ustrelil.** V Izlakah pri Zagorju se je ustrelil 25letni čevljar Stanko Pikelj, doma iz Hrastnika. Pravi povod, zakaj je šel v smrt, ni zann.

* **Poskus samomora.** V Mariboru na desnem bregu Drave nad brvjo je te dni skočil v vodo neki oblečeni moški, ki se je takoj začel potapljati, ker očitvidno ni znal plavati. Več kopalcev mu je prihitelo na pomoč ter ga je še pravočasno potegnili iz vode in ga z umetnim dihanjem ter drgnjenjem obudilo k življenju. V tem je prispel tudi rešilni avto, ki je moža naložil in odpeljal v bolnico. Komaj je mož prišel k zavesti, je že začel karati rešilce, zakaj ga niso pustili, češ, da bi zdaj bilo že končano trudapolno življenje. Kandidat smrti je bil 52letni brivec Adolf Ferdinko s Tržaške ceste.

* **Preprečena nesreča na Krki.** Nedavno bi kmalu našla smrt v Krki blizu mestnega kopaljšča soproga novomeškega profesorja Bačarja. Za svojo rešitev, prav x zadnjem trenutku se

ima zahvaliti pogumni rešiteljici gdč. Pepci Ferličevi, ki ji je neutegoma priskočila na pomoč.

*** Smrt bivšega hrvatskega bana.** Na Dunaju je umrl dr. Teodor grof Pejačević-Virovitiški, v starosti 73 let. Pokojni dr. Pejačević je bil svoječasno hrvatski ban in hrvatski minister, poslanec v Hrvatskem saboru in delegat v budimpeštanskem parlamentu.

*** Nesreča.** V Jaršah se je ponesrečil 69letni krovca Peter Habicht, stanujoč v Ljubljani. Kot krovcu mu je spodrsnilo na neki strehi in je padel s precejšnje višine na tla. Dobil je težke notranje poškodbe. — V Oražmovi tovarni v Gameljnah se je ponesrečila delavka Marija Mohoričeva, ki ji je stroj odtrgal dva prsta na desni roki. — Osemletni Viktor Bajc, doma iz Depale vasi, je splezal predvčerajšnjim na sosedovo jablano. Zalotil ga je sosedov sin, ki ga je vjel ter ga privezal na drevo. Pri tem je deček padel in si zlomil levo nogo.

*** Silna nevihta** je divjala te dni v Slovenskih goricah. Zelo so prizadeti vinorodni kraji Ivanjkovi, Brebrovnik in Jeruzalem, kjer je po došli poročilih toča povzročila milijonsko škodo. Vihar je bil tako silen, da je podiral drevesa, odkrival strehe in podiral kole v vinogradih. Toča je trajala celih 25 minut ter je uničila vinograde in žitne poljane.

*** Petleten fantek utonil.** Na Razpotju pri Izlakah je padel z brvi 5letni sinko posestnika in gostilničarja Valentina Kovača in utonil.

*** Zrtev Dravinje.** Iz Poljčan pišejo: Te dni sta prišli k Dravinji 10letna Marija Podergajstova in njena tovarišica Marija Znidarjeva, katerih nobena ni znala plavati. Podergajstova je stopila v vodo, ki je tik ob bregu plitva, nato pa zelo globoka, naredila korak naprej in izginila. Brž je eden fantov, ki so prišli na mesto nesreče, stekel v Poljčane in privedel s seboj mladeniča, ki je oblečen skočil v vodo ter spravil Znidarjevo na neki štor, ki je molel iz vode, za tako dolgo, dokler niso prišli z nasprotne strani ljudje in jo izvlekli na suho. Med tem se je nabralo mnogo ljudi na obeh straneh Dravinje in začelo se je iskanje izginule deklice. Kakih deset dobrih plavačev je iskalo njeno truplo. Šele po enournem iskanju se je posrečilo občinskemu tajniku g. Pelpnjaku, da je z gasilnim kavljem zadel ob nekaj mehkega. Trupelce se je obesilo s predpasnikom za kavelj, s katerim so ga potegnili na vrh. Začul se je glasen jok očeta in matere, ko sta zagledala hčerko, kar je prisotne ganilo do solz. Oče je zavil mrtvo hčerko v materin predpasnik ter jo nesel domov.

*** Požar v Sevnici.** V sredo 18. julija je v hiši Ignaca Kozinca v Sevnici nenadoma nastal požar, ki bil bil lahko usodopoln za precejšen del trga, kajti v neposredni bližini požarišča se nahajajo stare, deloma lesne in s slamo krite hiše ter kozolci, napolnjeni z žitom. Le spretnemu vodstvu sevniškega gasilnega društva se imamo zahvaliti, da se je požar v kratkem času omejil, saj je bilo gasilno društvo že v petih minutah na licu mesta ter vpreglo ne le vse svoje člane, temveč tudi vse civilno prebivalstvo, ki je prihitalo na pomoč, da bi preprečilo nadaljnje širjenje požara.

*** Prostovoljna smrt starega železničarja.** V Mariboru se je obesil 62letni železniški strugar Ivan Vlah, zaposlen v železniških delavnicah. Mož, ki je bil samec, je zadnje čase tožil znancem, da se boji, kaj bo z njim, ko ne bo mogel več delati. Razen sestre v Gradcu nima drugega svojca.

*** Dijak utonil pri kopanju.** V Metliki je ponesrečil sedmošolec Anton Sušteršič. Pri kopanju je zašel v globok tolmun, iz katerega se ni mogel rešiti.

*** Huda avtomobilska nesreča.** Na povratku iz Gradca sta se z avtomobilom ponesrečila blizu Lipnice g. Zoran Pipuš, sin pokojnega mariborskega odvetnika ter industrijca, in mehanik Fračko. Bil je to v soboto popoldne. Neki avtomobilist, ki je vozil po avstrijskem voznem redu, jima je privozil nasproti, Mariborčana pa sta vozila po jugoslovanskem voznem redu. Na usodno pomoto sta se spomnila šele, ko je bilo že prepozno. Avto g. Pipuša je tresel v drevo. Pri padcu je g. Pipuš dobil težke notranje poškodbe, njegov

Kmetski praznik na Krškem polju

15. avgusta t. l.

Slovenska kmetska stranka prireja vsako leto na Krškem polju veliko manifestacijsko zborovanje v zvezi s konjskimi dirkami, živopestro povorko in ljudsko veselico.

Prireditve se bo vršila na zgodovinskem Krškem polju pol ure iz mesta, kjer se je zbrala pred 356 leti uporna kmetska armada Matije Gubca na odločilno borbo z graščaki. Kmetska armada ni boja tedaj dokončala in ni zmagala, čeprav se je Krka vsa krvava zajezila s človeškimi trupli. Valpetov bič je pel še huje po hrbtih tlačanov.

Mučniku Matiji Gubcu so se pridružile še druge kmetske žrtve. Umorjen je bil Stambuljski, za kmetsko misel sta padla Gjuro Basariček in Pavle Radič. Borba za svobodo, poštenje in enakopravnost se nadaljuje. V naši državi jo vodi **Kmetsko-demokratska koalicija**.

Tej sveti in vzvišeni borbi se je priključil prav ves hrvatski narod in tudi velik del Slovencev, zlasti kmetsko ljudstvo

Letošnjega kmetskega praznika na Krškem polju se bo udeležila celokupna **kmetsko-demokratska koalicija** z vsemi organizacijami.

spremljevalec pa poškodbe na glavi. Zdaj se oba ponesrečenca nahajata v bolnici v Wagni pri Lipnici.

*** Smrtna nesreča v Murski Soboti.** Te dni se je pripetil v Murski Soboti nenavaden primer smrtne nesreče. Na kegljišču v kolodvorski restavraciji je gimnazijec Ivan Murčič poskusil malo telovaditi na nekem drogu, pri čemer je prijel za sicer izolirano električno napeljavo, na kateri je obvisel. Parkrat je kriknil, vendar pa se od vseh navzočih kegljačev ni upal nihče blizu, da ne bi tudi njega zadela ista usoda. Šele plačilni natak v kolodvorski restavraciji se je ojunčil in potegnil nesrečnega mladeniča od voda. Poskušal so cele ure z umetnim dihanjem, toda brez uspeha. Tok je na mlado telo deloval predolgo. Mladi dijak, ki je bil naraščajnik Sokola, je bil edini sin svoje matere, kateri izrekamo najiskrenejšo sožalje.

*** Pri kopanju utonil.** V Studencu pri Krškem je pri kopanju v Savi utonil Rudolf Matko. Tamkajšnji trgovec Franc Stojs je skušal utopljenca spraviti zopet k zavesti, a se mu ni posrečilo.

*** Zaradi potepušva** je bil aretiran Iv. Gašperue, rojen v Hrušici pri Št. Janžu, brezposeln čevljar, ki je od 20. avgusta 1927. dalje brez dela. Izročili so ga okrajnemu sodišču in bo po prestani kazni odgnan v domačo občino. Gašperue je znan potepuh.

*** Vlomilec na delu.** Josip Galuč, rojen 1. 1908. v Ameriki in pristojen v Slivnico pri Št. Ilju, živinski gonjač, je bil že večkrat zaradi tatvine kaznovan. Te dni je bil aretiran od celjske policije, ko je hotel prodati več električnih svetilk za kolesa. Prvotno je trdil, da je kupil svetilke na sejmu v Žalcu od nekega fanta za 20 Din, potem pa je priznal, da je pred kratkim v družbi z nekim Fr. Podpečanom vlomil v izložbeno okno trgovine Fr. Belaka v Spodnji Hudinji. On je stal na straži, Podpečan pa je strl šipo in pobral iz okna 11 svetilk, med katerimi sta bili tudi dve karbidni. Trdi, da je prišel iz Srbije in se v Zidanem mostu seznanil s Podpečanom. Galuč je že od 1. maja brezposeln in se je preživljal v Srbiji največ z beračenjem in tatvinami.

*** Pri tatvini zalotena.** Te dni je stražnik v Kranju aretiral 52letno Marijo D., doma iz Žirov, ker je trgovki Marenčičevi izmaknila iz zaprte sobe štiri rjuhe v vrednosti 1000 Din. Lastnica jo je zalotila, ko je ukradene rjuhe že spravila v jerbas.

*** Ubeglega kaznjena prišli.** V novomeške zapore so privedli kaznjena Andreja Marklja, delavca, pristojnega v občino Šmarjeta, ki je pred kratkim ušel iz zaporov. Markelj je pobegnil iz Novega mesta na Štajersko in se končno zatekel v Sevnico. Tu je ponudil nekemu fantu v nakup kolo, ki ga je malo pred ukradel. Fan-

tu pa se je zazdela kupčija sumljiva, zato je zahteval od nje poselsko knjižico. Nič hudega sluteči Markelj mu jo je izročil, fant pa je stekel z njo na orožniško postajo, kjer so ugotovili, da so prejeli dan poprej tiralico za istim Markljem, čigar poselsko knjižico so imeli v rokah. Seveda so ga takoj aretirali.

*** Razkrinkanje skrivnostne prikazni.** V Berlinu je strašil zadnje mesece ženske čuden nočni gost. Včasih je splezal v stanovanje skozi odprto okno, včasih je pa odprl vrata s ponarejenim ključem. V vsakem stanovanju je poiskal posteljo spečega dekleta ali žene, stopil k nji in ji svetil z žepno svetiljko toliko časa v obraz, da se je zbudila. Čim je prestrašena ženska zakričala, je ugasnil luč in izginil. Najbolj čudno je bilo, da se skrivnostni nočni gost ni ničesar dotaknil. Nekatere ženske so imele na nočnih omarih dragocene zapestnice, zlate ure, uhane in prstane, pa tudi denar, toda zjutraj so našle vse, kakor je bilo. Zato je bil nočni gost tem zagonetnejši. Prvotno so oblastva mislila, da gre za bujno fantazijo poedinih žensk, toda te dni so strašilo ujeli. V okraju Weissensee se je pojavilo žensko strašilo s svetiljko v roki mladi dami, ki je mirno spala. Dama je bila k sreči pogumna in je takoj pritisnila na električni zvonec ter spravila na noge vso hišo. Nočni gost je hotel pobegniti skozi vežna vrata, pa je naletel na lišnika, ki ga je s pomočjo sosedov zvezal in poklical stražnika. Policia ni mogla ugotoviti, kdo je mož, ki je strašil po mestu speče ženske. Pri njem niso našli nobenih dokumentov in neznanec tudi ni hotel povedati, kdo je.

*** Mladenkam in mladeničem** je priporočljivo, da pijejo zjutraj na tešče čašico naravne grenčice «Franz Josef», da si tako čistijo kri, želodec in črevo. V otroških bolnicah uporabljajo grenčico «Franz Josef» pri malih otrocih, ki trpe na hudem zaprtju. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

*** Velikansko presenečenje** so doživele te dni nekatere gospodinjice, ki so prvič prale perilo z Radionom. Ne samo, da je perilo ostalo popolnoma nepoškodovano, nego je tudi mnogo lepše in bolj oprano. Vzrok je v tem, ker Radion ne vsebuje klor, niti drugih škodljivih dodatkov.

ŽENSKI VESTNIK

Vrt v avgustu

Meseca avgusta posejemo zimski korenček in zimsko glavno solato. Za prihodnjo pomlad posejemo tudi špinačo. Nadalje lahko v začetku meseca posejemo zimsko endivijo in kolerabe.

Verujte, če se Vam pové

da je vsaka gospodinja
napravila najboljšo iz-
kušnjo, če je poizku-
šala, da

ŽENSKA HVALA

preko noči raztopi ne-
snago. Zjutraj je naj-
bolje, če se za čisto
kratko kuhanje perila
vzame

Schichtovo Terpentin milo

V tem mesecu moramo razdeliti in presaditi drobnjak. Cebulo, česen, solatino seme in seme drugih zelenjav pa spravimo.

Kapusnice je treba pridno pregledovati in uničevati jajčeca metuljev in gosenice. Kompost je treba premetati in priskrbeti že zdaj gnoj, da dobro preperi. Gredice pripravljamo sedaj za jesenski nasad. Za presajanje in razmnoževanje jagod je zdaj najboljši čas. Gredice dobro pognojimo in nasadimo mlade sadike jagod, ki jih dobimo zadosti na vrvivah starih grmičev. Ko smo jih posadili, potresimo gredico z drobnim gnojem in pridno zalivajmo. Gnojiti moramo tudi ribez, kosmuljo, maline in stari nasad jagod. — Sedaj cepimo vrtnice na speče oko. Presajamo mačehe, potočnice, marjetice, zvončnice, turške nageljne. Naredimo podtaknjence od fuksij, pelagonij, nageljnov. Razdelimo primule in druge trajnice, ki cveto rano pomladi. Priskrbimo si čebulice tulipanov, hijacint in drugih cvetlic čebularic.

V sadovnjaku moramo zalivati mlado sadno drevje, pritlikovce in sploh drevesca, ki smo jih pomladi posadili. Podpreti moramo drevje, ki je polno sadja, da se veje ne polomijo. Kar je sadja v tem času zrelega, ga je treba obrati. Kar pa sadja odpada, ga je treba sproti odstranjevati, da s tem uničimo razni mrčes. Grede vedno okopavajmo, plevimo in zalivajmo.

Za kuhinjo

Špinača s krompirjem. Špinačo operi in skuha v slanem kropu. Ko se med prsti zmasti, je kuhana, na kar jo takoj ocedi in polij z mrzlo vodo. Nato jo dobro ožmi in sesekljaj. Naredi svetlo-rumeno prežganje iz masti in moke, stresi noter špinačo, med katero si zrezala nekoliko drobnjaka, prideni en kuhan in dobro stlačen krompir, osoli in zalij s krompirjevo ali pa z juho. Ko je nekoliko časa vrelo, dodaj žlico smetane, in ko še enkrat prevre, je gotovo.

Juha iz korenja in krompirja. V kozi razgrej malo sirovega masla ali masti, na to daj en debel, osnažen in na ploščice narezan rumen koren, nekaj koščkov čebule in dva debela, olupljena in na kosce zrezana krompirja. Vse to duši v pokriti kozici pol ure, vmes pa polagoma prilivaj eno osminko litra vode, osoli in večkrat premešaj. Nato pa prilij poldrugi liter peteršiljeve in kuhaj počasi eno uro. Prideni, če imaš, še žlico radižnikovega soka. Kuhano in ocejeno kore-

nje in krompir dobro stlači, na kar mu zopet prilij odcejeno juho, vse skupaj dobro premešaj, prideni žlico kisle smetane, in ko prevre, zlij juho v skledo, v katero si dala eno kuhano sesekljano jajce in eno pest krušnih, v masti precvrtih rezin.

Praktični nasveti

Ako ima mesna juha slab duh, vrzi noter, ko še vre, par koščkov žarečega oglja in ga potem poberi zopet ven. Lahko ponoviš, če prvokrat ne pomaga.

Kadar zelenjavo pereš, napravi to hitro, tako da jo imaš kolikor mogoče malo časa v vodi. Zelenjava izgubi namreč v vodi mnogo na okusu in redilni moči.

Madeže od kave na belem perilu odpraviš, ako namočiš dotično mesto čez noč v mrzli vodi, ki si ji pridejala malo boraksa.

Da ostane likalnik dalje časa topel, kadar likaš, ga postavljaš na lončeno posodo ali na kos opeke. Ako ga postavljaš na železen podstavek, se hitreje ohladi.

Platno, šifon ali sploh tanko blago bož laže prikojila, ako ga pripneš na tenak papir in ga potem režeš.

SOKOLSTVO

25 LETNICA SOKOLA V LJUTOMERU.

Za proslavo petindvajsetletnice se pripravljajo vsa bližnja društva, tako da se bo 12. avgusta vršila na Murskem polju velika manifestacija sokolske misli. Na akademiji 11. avgusta bodo nastopili vsi društveni odseki: telovadci vseh kategorij z lepimi in učinkovitimi vajami, dramski odsek s Funtkovo enodejanko «Za hčer» kakor tudi glasbeni in pevski odsek. Pestrí program bo torej pokazal vsó društveno delovanje. Dne 12. avgusta bodo dopoldne telovadne vaje, med tem se bo društvo poklonilo na pokopališču pokojnim bratom; nato bo slavnostni zbor v Sokolskem domu. Ob 1/2 12 uri bo šla povorka z godbo in jezdecí z glavnega kolodvora po mestu ter se bo končala pri Sokolskem domu. Popoldne bo telovadni nastop. Kot vstopnice se bodo dobili spominski znaki po 5 dinarjev.

Društvo vabi vsa bližnja bratska društva, svane prijatelje in podpornike ter pristaše sokol-

ske misli, da se v velikem številu udeleže njegovega slavlja ter tako hkratu proslavijo spomin na ljudski tabor v Ljutomeru l. 1868.

★

Otvoritev Sokolskega doma na Ježici. Z ustanovitvijo Sokola leta 1920. je bila položena na Ježici solidna in močna podlaga naprednemu gibanju. Sedaj ob otvoritvi toliko željenega Sokolskega doma je v nas le ena velika želja: da bi mi stari Sokoli in pa naš mladi naraščaj nikdar ne popustili na svoji poti in da bi vsi do konca izrabili vse dobrote in vrline lastne strehe. Od marea do oktobra ni imel Sokol Ježica prav nobene strehe, niti denarnih ali materijelnih sredstev, niti izurjenih telovadcev in telovadnih učiteljev, niti ljudi, ki bi se kaj razumeli na organizacijo društva. Okoli 60 fantov in deklet je pač hotelo Sokola in delalo, kakor je kdo vedel in znal. Od oktobra 1920. do maja 1925. je bil Sokol brezplačno — razen treh mesecev — nastanjen v znani kovačnici pri «Ruskem carju» v mali sobici, ki je bila le 210 cm visoka in zato za telovadbo premajhna. Iz nje se je društvo zaradi odpovedi prostorov moralo 30. aprila 1925. izseliti v Rozmanovo delavnico, ki jo je kupilo za 50.000 Din. To delavnico je bilo treba poglobiti, podcementirati in preurediti, kar se je po večini leta 1925. izvedlo, največ s kulukom, drugo pa po tvrdki Battelino. Ta delavnica bo 5. avgusta kaj malo sama sebi podobna; kajti neizmerna požrtvovalnost jo je pretvorila v ljubeč Sokolski dom. Vabimo vse prijatelje od blizu in daleč, da pridejo v nedeljo 5. avgusta ob 15. uri k otvoritvi doma, ki se nahaja blizu trgovine Ivana Ramovša v Stožicah. Celó Sokoli iz Bosne bodo prišli pogledat našo Ježico in njenega Sokola. Zato naj vsakdo, če le količkaj utegne, pride k otvoritvi, k okrožni telovadbi in k veselici. Do svidenja!

Sokolsko društvo v Konjicah bo priredilo v nedeljo 5. avgusta svoj običajni letni telovadni nastop na dvorišču Narodnega doma. Pričetek ob 15. uri. Prijatelji sokolstva so vabljeni k obilni udeležbi.

ZANIMIVOSTI

× **Znamenita preproga Habsburžanov** na javni dražbi. Znan je latinski pregovor, da bo Avstrija zadnja na svetu. S tem pregovorom so

hoteli Habsburžani povečati svojo čast in slavo. Toda minilo je že deset let in napihnjena slava habsburške dinastije je vedno bolj podobna stari preprogi, ki pride te dni v Londonu na javno dražbo. Gre za znamenito preprogo, znano pod imenom «cesarska preproga Habsburžanov». To je velika perzijska preproga, stara okrog 300 let. Leta 1698 je podaril to preprogo Habsburžanom ruski car Peter Veliki, ki je bil na Dunaju gost cesarja Leopolda I. Leta 1925 je bila dragocena preproga v sporozumu z reparacijsko komisijo prodana nekemu bogatini, ki jo bo zdaj prodajal na javni dražbi.

× **Tudi nekatere živali se rade opijejo.** Slon, medved, konj, pes in še nekatere druge živali imajo rade alkohol. Medvedji in opice pijejo pivo, kokoši pa rade jedo razno sadje, zlasti višnje, ki so se namakale v žganju. Bolnemu slonu dajejo žganje in slon se potem večkrat napravi bolnega, da bi prišel zopet do dobrega požirka. Ponekod lovijo opice s pijačo. Ob robu gozda postavijo lovci sod žganja. Opice pridejo, pijejo ter se tako opijajo, da se dajo od ljudi brez odpora odvzeti. Človeka imajo menda za svojega tovariša ter štokljajo nič hudega sluteč z njim naravnost v kletko.

× **Samomor zaljubljenega slepca.** Poljski listi pišejo o tragični ljubezni dveh slepcev, Adama Bromberga in Helene Jelenkiewiczze. Bromberga so oddali domači v zavod za slepce, kjer je prenašala svojo bridko usodo že 10 let Helena Jelenkiewiczzeva. Nekega dne sta se slepca na vrtu seznanila. Zaljubila sta se, toda strogi predpisi so ju ovirali pri sestankih. Bromberg je proti predpisom energično protestiral. Izjavil je ravnatelju zavoda, da se ubije, če mu ne bodo dovolili sestajati se s Heleno vsaj enkrat na dan. Toda njegovih groženj ni vzel nihče resno. Bromberg se pa ni šalil. Nekega dne so ga pustili iz sobe na hodnik. Zaljubljeni slepec je stopil k oknu, da odprl in skočil na dvorišče. Takoj so prihiteli uslužbenci, ki so ga dvignili in odnesli v bolnico, kjer je zdravnik ugotovil, da ima nesrečnej zelo hude zunanje in notranje poškodbe. Ko so ga položili v avtomobil rešilne postaje, je imel še toliko moči, da je prosil, naj poskrbe za ubogo Heleno. Pred smrtjo je še potegnil iz žepa denarnico, v kateri je imel 258 zlotov, ki jih je izročil uslužbencem zavoda, češ, naj jih izroče Heleni.

× **Ogromen prirastek prebivalstva v Rusiji.** Lani se je vršilo v Rusiji ljudsko štetje in šele te dni so uredili vse podatke tako, da je znan točen rezultat. Zadnje ljudsko štetje se je vršilo v Rusiji leta 1897. Po podatkih lanskega ljudskega štetja znaša prebivalstvo sovjetske Rusije 144.805.000, torej okrog 38 milijonov več kakor pred 30 leti. Sovjetska oblastva pa zatrjujejo, da manjka v tej statistiki do 300.000 prebivalcev severnih sibirskih krajev in pragozdov. Največje mesto Rusije je Moskva, ki šteje zdaj 2.018.000 prebivalcev. Drugo največje mesto je Leningrad, ki ima 1.611.000 prebivalcev. Nad 400.000 prebivalcev imajo mesta Kijev, Baku, Odesa in Harkov; nad 300.000 Taškent in Rostov; nad 200.000 Tiflis in Saratov. Mest s 100.000 prebivalcev je v Rusiji nad 30. Pri ljudskem štetju je bilo zaposlenih 170.000 državnih uradnikov in pomožnih mmoči. Država je potrošila za ljudsko štetje 15 milijonov rubljev. Zanimivo je, da so prišli na sled nekaterim doslej neznanim plemenom, ki prebivajo v severni Sibiriji v tako zvanih tundrah. Teško je bilo šteti v mestih postopače in deco, ki je bežala pred uradniki. Med berači je v Rusiji mnogo razumnih, ki ga je spravil boljše življenje na beraško palico.

× **Zločinski običaj sežiganja vdov v Indiji.** Pred višjim sodiščem bengalskega mesta Patna se je vršila pred kratkim obravnava proti več duhovnikom, ki so bili obtoženi, da so prisilili na grmado v mestecu Bartu neko vdovo. Proti temu strahovitemu običaju njihove vere so uvedli Angleži, kakor je znano, najstrožje kazni. Žrtev groznega verskega obreda je bila mlada vdova, ki spočetka ni bila voljna, da bi sledila svojemu možu v smrt, toda njeni sorodniki in nekateri du-

hovniki so nesrečnico prepričali, da ne bo zažgala grmade človeška roka, temveč nebeški ogenj, in so jo slednjič pregovorili, da se je izrekla pripravljeno podati se na grmado. Vse priprave so se vršile javno, vzlic temu se pa krajevna policija ni zganila! Duhovniki so vedli nesrečnico med molitvami in petjem k grmadi ob obrežju Gangesa, mlada žena je stopila na grmado in držala v naročju glavo svojega mrtvega moža. Kmalu so švignilo kvišku plameni, ki so se lotili nesrečne žene, ki se je kmalu hudo opekla. Grozne bolečine so povzročile, da je pozabila na pobožne sklepe, skočila med obupnimi klici z goreče grmade in planila v Ganges, da bi pogasila ogenj. Duhovniki so se zaradi oskrunjenega verskega običaja raztogotili in so pozivali z valovi se borečo žensko, naj si poišče smrt vsaj v Gangesu, ko se je že odtegnila objemu ognja. Šele sedaj se je spomnila policija svoje dolžnosti. Več policistov je skočilo v vodo ter so prenesli mlado ženo na suho, kjer so jo položili strahovito ožgano, v bližini svetišča pod drevo. Duhovniki, ki so bili razjarjeni zaradi prekinjenega verskega obreda, so s pomočjo nahujskane množice zabranili policistom, da bi nudili ranjeni zdravniško pomoč. Šele po dveh dneh in dveh nočeh se je posrečilo z vojaško pomočjo odpeljati ženo v bolnico, kjer pa je kmalu umrla. Podivjani duhovniki in sorodniki, ki so zakrivali zločin, so bili obsojeni na več le težke ječe.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

MENE NE!

Janez iz Žalca je bil do ušes zaljubljen v Lizo iz Galicije. Ni se pa še odkrižal Treze z Vrbja.

Neke nedelje sta Janez in Liza skupaj romala v Petrovče in sklenila zvečer vrniti se v Trnaverjevo gostilno v Žalec.

To je zvedela Treza in da bi Lizo za njeno vsiljivost pošteno poplačala, je sedla tisto popoldne v gostilno pri Trnaverju ter čakala na Janeza in Lizo.

Francuh, katerega je Treza svoj čas sramotno zaustila, si je pa «nekaj zmisllil in naredil je ta špas»:

Pri Trnaverju se pri kupici vina Francuh in Treza zopet sprijazneta in Treza obljubi Francuhu nadaljevanje že skoro zarjavele ljubezni, ako ji pomaga zmešati ilzine štrene.

Velja!

Francuh predlaga Trezi, naj, ko bo on na dvorišču dvakrat kratko zaukal, stopi Treza v temno vežo, ker takrat bo pripeljal Lizo v vežo, in tam se lahko nad njo znosi do mile volje. Se razume, da je Francuh s svojim načrtom seznanil Janeza in Lizo.

Naš Francuh se vtihotapi v Trnaverjev hlev, našemi tam privezanega kozla v staro žensko obleko, ovije mu glavo z veliko ruto, ga dvigne pri prvih nogah ter ga vleče iz hleva v vežo, prigovarjajoč mu: «Liza, pojdi no z menoj, bom dal za en liter!» Med tem pa krepko in kratko dvakrat zavriska.

Treza se od želje po maščevanju zakadi v domnevano Lizo — kozla, tolče s pestmi, suje z nogami ter kolne kakor sam «ta črni», dokler se prestrašeni kozel ne zadere: «Mene neeee!»

A Treza še huje zakriči: «Tebe, tebe! Zakaj mi pa Janeza motiš!»

Končno se odpro vrata gostilniške sobe in sprememba Lize v kozla pri luči, je Trezo kar pilnilo iz veže v temo.

Od takrat so pred Trezo imeli mir naš Francuh, Liza in tudi Trnaverjev kozel.

★

Dober ribolov.

A. (ob vodi): «Pravijo, da je tu prav lepo mesto za postrvi.»

B. (lovi s trnkom ribe in nič ne ujame): «O, tako lepo se imajo postrvi tu, da nobena noče zapustiti vode...»

Dobro priporočilo za službo.

Ravnatelj: «Zakaj ste izgubili prejšnjo službo?»

Janko (prosi za službo): «Ker sem odvedel gospodarjevo ženo.»

Ravnatelj: «Potem vas takoj sprejem...»

Atek in gospod.

Mati pelje sinka v vozičku in sreča nekega moškega.

«Atek, atek», veselo vzklika sinko.

«To ni atek, to je gospod», pojasnjuje mamica sinku.

MALI OGLASI

Deske

Jelka, smreka, mošte, kupim večjo množino prot takojšnjemu plačilu. Ponudbe s ceno franko vagon je nasloviti na «Mangart», Ljubljana, poštni predal 43. 184

Za birmo!

blago, obleke vseh vrst kupite najugodnejše v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. Nakup jajc, masla, putra, suhih gob in vseh poljskih pridelkov. 183

Žimnice (modroce)

vrhnje in spodnje otomane razne divane žimo, afrk. cvilih in vse potrebščine prodaja naiceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg 2.

Kamenoseška Industrija

ustanovljena 1860.

Alojzij Vodnik

LJUBLJANA, poleg glavnega kolodvora

Cerkvena častna dela: altariji, prižnice, obhajilne mize itd. Marmornate plošče za pohištvo, elektromonterje, strojarje, trgovske pulte, m-sonice, koralnice, ston šča, in veše v vseh barvah. Najrjabin spomeniki, mavzoleji, rolniške grobnice, kapelo. Marmornat kamni za avloce in elegantna stanovanja. Kameniti ližaki za kuhinje. 183

ŽIMA 75

za modroce, najboljša in najcenejša, pri

M. Masterl,

tovarna žime, Stražisce pri Kranju.

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik. Skladišče:

Do sedaj najcenejša trvka v državi!

MEINEL & HEROLD
E. LORGER, MAR BOR št. 104-A

Violine od Din 95 — d. Ročne harmonike od Din 85 — d. Tamburice od Din 98 — d. Gramofoni od Din 345 — ZAHTEVAJTE NAS VELIKI KATALOG, KATEREGA 149 VAM POSLJEMO BREZPLACNO.

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57

prporoča

boljše tamburice, strune, partiture, sole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Centki franko